

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 30 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
6-basábas petit sor egyeztet 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, február 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Valaki.
- A képviselőház ülése.
- Elítélt nemzetiségi igazgatók.
- Lujza és Giron szétváltak.
- A kenyér-úsr.
- Ugron és Fejérváry.
- Haynau segédtsége.
- Goldis László képviselőjelölt.
- A konzervatórium estélye.
- Tíz sajtópör.
- A liberális inas szerelme.
- Házasságtörés a halálos ágyon.
- Arad kiténtetése a párisi kiállításon.
- Az orvos-egyesület közgyűlése.
- Az erdőhegyi gyilkos vád alatt.
- Az új-aradi takarékpénztár közgyűlése.
- Tárca: Dal egy bús fiúról. Irta Varságh János.
- Márkus Emilia, Maeterlinckné, Gessner kisasszony. Irta: Gászner Aurél.
- Regény-Csarnok: A távollevő. Irta: Montégut Maurice.

Valaki.

Arad, február 6.

Valaki azt hitte, hogy a katonai javaslatok zavarosából kihalászhatója a régi dicsőséget. Valaki azonban tévedt.

Nézzünk ennek a zavarosnak a mélyére. Az országtól újabb vér-adót, újabb pénzáldozatot kérnek. Nagy megterhelést akarnak a vállaira akasztani. Soha rosszabb időben nem jöhetett volna ez, mint most. Méltánytalan ez az új ügy; az ellenértéke nem egyéb, mint egy ábránd,

a melyből nagyhatalmi állás csillog ki. A harc, a melyben a honvédelmi miniszter áll szemben az ellenzékkel, a rokonszenvet bizony nem a miniszter felé tereli.

A ki a katonai javaslatok ellen tiszta szándékkal, a nemzet érdekeitől vezetve, becsületes gondolkodással emeli föl szavát: azt méltánylás illeti. A nemzet nagy tömegének szívéből szól s a népképviselői hivatásban jár el. De aki csak azért fogózik ebbe az áramlatba, mert ennek rokonszenves sugaraival akarja a maga árnyait földni s annak himpórából csenni valamit, hogy ne lássék a rajta ragadt sár, — azt nem vehetjük egy mérték alá az előbbiekkal. Egyet jelentene azzal, ha dicsérrel illetnénk egy politikailag lesüllyedt embert, csak azért, mert nemzetiszínű nyakkendőjét köt a gal-lérjára.

Valaki összetévesztette a katonai javaslatokkal szemben fölvetett konok harcot a régi véderóvitákkal. Azt hitte: az az Ugron Gábor, aki itt belesüvit a viták hangjai közé, az a régi, híres Ugron Gábor lesz.

Pedig már nem az. Azóta sok történt. Azóta Ugron Gábor, a *Baruch & Ugron* gabona-bizományos cég tagja zabot liferált a hadügyi kormányoknak. Azóta Ugron Gábor, a dühös ellenzéki vezér, vasuti talpfák szállítását járta ki a maga hasznára a kormánytól. Azóta Ugron Gábor,

a szittya magyar, leveleket irt a *Vaterland* című magyarfaló bécsi újságnak, a legsötétebb színben tüntetve föl a magyar viszonyokat. Azóta Ugron Gábor szövetkezésbe lépett egy *Rimler* Gyula nevű politikai kalandorral, anyagi áldozatokra óhajtván birni Delcassé francia külügyminiszter urat egy francia-magyar *Alliance* és bank céljaira. Azóta Ugron Gábor, a székelly uristen, tönkrejuttatta a székelly kisgazdák nagy részét a maga javára „igazgatott” Székelyudvarhelyi Takarékpénztár révén.

Ha az óhaj, hogy a katonai terhek ellen emelt tiltakozás komoly megnyilatkozása legyen a közvéleménynek: akkor ebben ne Ugron Gábor legyen a szóvivő. Ha eredményeket várunk a harctól, amely a nemzet veszélyeztetett érdekei védelmére indult meg, akkor ezt ne gyöngítse ennek az embernek segítsége. És számításnak mindennel, a mivel számolni kell. Tegyük fel, hogy ebben az ügyben a hadügyi kormány akarata teljesedik. A katonai terheket megszavazzák. Ne mondhasa senkise, hogy az egész küzdelemnek csak egy eredménye volt: módot nyújtott egy lejárt embernek, hogy újra a szereplés színpadára rugaszkodjék.

Igazuk volt azoknak, akik azt mondták, hogy a honvédelmi miniszternek nem kellett volna odavágni Ugronnak: ne fészkelődjék. Mert nem a honvédelmi miniszternek kellett volna mondani ezt. A függet-

TÁRCA

Dal egy bús fiúról.

Gyenge, beteges kis fiu volt,
Tíz éves sem volt még talán:
S hü kísérelől már is ott járt
A szenvedés az oldalán.

Mert árva volt. — Csak irgalomból
Nevelte őt pár jó rokon;
Ruházták, — oh de senkisem szólt
Hozzá becézó hangokon.

Anyaszeretet édes hangja
Nem hullt szívére sohasem.
Apró örömet, bánatát ő
Magába zárta csendesen.

Ha valakit büntetni kellett:
Mindig csak ő volt a hibás.
Szegény gyerek, ki titkon szenved
S remeg, hogy meg ne lássa más.

Szeretne béres gyermek lenni,
Akinek apja, anyja van,
S ki őt irigylő vak hitében:
Hogy csak „ur” élhet boldogan...

A kis fiu — kiről beszélek —
Kijárt a tóhoz egyedül,
Valaki őt ott egyre hivta
A vizen uszó hab megül.

Oh jer közénk, susogta halkan,
Levesszük rólad bánatod,
Elringatunk lágyan mi téged
Kit anyakar nem ringatott.

Mesélünk minden este néked,
Kinek most senkisem mesél;
Meglásd itt lenn, a tónak melyén
Ezernyi tündérgyermek él.

— S hallgatta hosszan ezt a hangot,
Ült a tóparton csendesen;
Vágyott a mélybe... oh de félt, — és
Nem mert lemenni sohasem...

Rég volt... Tudom a kis fiúra
Nem is emlékszik senki már,
Csak én vagyok kinek szívébe
Emléke vissza, visszajár.

Csak én, ki bánatos arcán
Most is gyakorta elmereng;
Kinek ma is, hogy elsötétült
Ez a kép újra megjelent.

Ki látom ott a viz tükrében
Most is a sápadt gyermeket...
— És aki hosszan nézve arcát
Benne — magamra ismerék.

Varságh János.

Márkus Emilia,

Maeterlinckné, Gessner kisasszony.

(Melyik az igazi Monna Vanna?)

Irta: Gászner Aurél.

Márkus Emilia holnap, szombaton mutatja be Aradon Monna Vannát. Ebből az alkalomból érdekesnek tartjuk az alábbi tárcát közölni, mely Maeterlinck berlini látogatása alkalmából íródott s a mely Monna Vanna két leghíresebb személyesítőjét: Georgette Leblanc ott és Gessner kisasszonyt állítja szembe Márkus Emiliával. Az összehasonlítást, mely nagy-részt Márkus Emilia javára dől el, Gászner Aurél, az ismert nevű kritikus így írja meg:

Már hatvanszor került a *Monna Vanna* a berlini „Deutscher-Theater” deszkáira, anélkül, hogy arra a közönség érdeklődése megbőnult, anélkül, hogy a schumannstrasse-i régi teremnek csak egyetlenegy ülése is üresen maradt volna. És nos, ő maga, kit eddig mystikus sötétség vett körül: Maeterlinck is megjelent Berlinben, hogy az ő Vannáját, az egyetlen, az igazit, ahogy az ő felsége, a szép Georgette Leblanc játszsa, bemutassa. Az emberek sokat

lenségi Kossuth-pártnak, amely nem azonosítja magát a klerikálisok táborához szító Ugronnal, amely a közvélemény rokonszenvére számít az ujoncjutalék ellen való agitációban, igen, ennek a pártnak, a maga törekvéseinek tisztasága, nimbusza érdekében kellett volna odakiáltania Ugronnak: Ne fészkelődjék! Ne dörögölözök hozzájuk. Ezzel ő ugy sem lesz tisztább, legfeljebb azokon ejt fekete foltokat.

A kik nincsenek egy nézetben Fejérváryval a most folyó vitákban, de mindazonáltal nem akarják, hogy az ő törekvéseik Ugron Gábor személyében, legyenek megtestesítve; — azok mondják meg neki: Gabriel v. Ugron, hőse a zabszállításnak, talpfáknak, írődeákja a Vaterlandnak, direktora a székely banknak és sociétáirja Rimlernek: ez az idő nem alkalmas arra, hogy bukott politikai nagyságokat hamvaikból ujjaélesszen. Csinálja tovább az üzleteit: de ne fészkelődjék.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 6.

A képviselőház mai ülése a viharok napja volt. Előbb Andrassy Gyula gróf körül forgott a vita és keletkezett a zaj, utóbb Ugron Gábor és Fejérváry körül. Az egész Ház fel volt forgatva, a képviselők jobbról és balról magukból kikelve zajongtak, orditoztak, majd a terem közepére tódulva, már már úgy látszott, hogy hajba kapnak egymással. Ugronért különösen a néppárt exponálta magát, orditozva követelték Fejérváry rendreutasítását, míg a jobboldal Fejérváry védelmére állott, a ki dacosan, felemelt fővel nézett szembe a felzuduló baloldallal. Az elnök képtelen volt rendet csinálni, még kevésbé csendet és csak az ülések többszöri felfüggesztésével csillapította le egy kissé a szenvedélyeket.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Tallián Béla, alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll

Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró, Széchenyi Gyula gróf és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél tizenegy órakor megnyitja az ülést, elparentálja Hertoványi Józsefet, mire Bauer Mihályt és Kaas Ivort a 80 nap fenntartásával igazolják.

(Andrassy beszéde.)

Elnök jelenti, hogy a napirend előtt Barta Odön és Holló Lajos felszólalni akarnak.

Barta Odön: Nagy csalódás érte ezt a nemzetet, a mikor olyan férfiu, a kinek tradíciójánál, multjánál, hivatásánál és tehetségénél fogva a nemzet élére kellene, hogy álljon, hogy aspirációinak szárnyat adjon, olyan közjogi fejtegetéseket bocsát utnak, amelyek a nemzet közjogát támadják meg és a ki a helyett, hogy a közjog védelmére kellne, a hatalomhoz szegődik és a hatalmi kegy mosolyára vágyik. (Tetszés a szélbalon.) Szomorú csalódás ez és jogosan keltette fel a feljajdulás hangját. Az a jelszó, hogy nyelvében él a nemzet, nálunk élő igazság kell, hogy legyen. Mert ez a nemzet csak addig élhet, a míg nyelvében él. A gróf azt mondta, hogy a hadseregben törvénytelen volna a magyar nyelv. (Felkiáltások: Szégyen, gyalázat!) Andrassy elfelejti, hogy a felségjogok a nemzettől származnak és hogy a királyi hatalom a nemzetnek a királyra átruházott hatalma. (Tetszés.) Hogy tehát jogos kívánalmunk az, hogy a hadseregben a magyar nyelv érvényesüljön, az kétségtelen abból, hogy a nemzet ezt a jogát soha fel nem adta. Andrassy fejtegetése nem egyéb, mint az osztrák *Verwirklichungstheorie*. (Zaj.) Jaj, ha ily tanok szolgálataba szegődik a kormány! A hadsereg nyelve nem közös ügy. A kiegyezés nem mondott le a magyar nyelvről. (Nagy zaj.) Apponyi, de maga Deák is többször megmondta ezt. (Nagy zaj.) Sőt Deák tévtannak is mondta ezt a hitet. Ki mert ez ellen eddig nyilvánosan tiltakozni? Börne szavait idézve, azt mondja, hogy Andrassy beszéde önkényhez vezet és ez ellen mindnyájan tiltakoznak. (Zajos taps, helyeslés balról.)

(A miniszterelnök.)

Széll Kálmán miniszterelnök nem tartja helyesnek és a házsabálynak megfelelőnek, hogy a napirend előtt személyes ügyet tárgyaljanak a mikor Andrassy beszédére még a vita rendjén is válaszolni lehet.

Kubik: Hangosan beszéljen! Szégyelli talán?

Széll Kálmán miniszterelnök: Sohasem szégyelli, a mit gondol és mond. Ez ellen tiltakozik. (Éljenzés.) Ha személyes megtámadtatás történt volna, arra reflektálni lehet a vita rendjén.

Felkiáltások: Ez a nemzet ügye, nem magánügy! Ez fontosabb!

Széll miniszterelnök: Hogy a nemzet nevében a napirend előtt kelljen tiltakozni, azt nem fogadja el. (Nagy tetszés, derűtség.) Nem tartja jogosultnak azt a vádat, hogy Andrassyt a hatalmi kegy vezérelte. Nemcsak vád ez, hanem gyanúsítás. (Nagy zaj, kiabálások a szélbalon.) Nagyon nehéz vitakozni akkor, ha az igazságot nem szeretik. (Percekig tartó láрма a szélbalon.)

Felkiáltások: Rendre! Rendre! Eláll! Eláll! (Nagy zaj jobbról.) Halljuk! Halljuk!

Elnök csendet kér, Kubikot rendreutasítja.

Gabányi: Látszik, hogy tallián! (Derűség.)

Elnök: Gabányit csendre inti.

Széll miniszterelnök: Maga Barta is megmondhatja, hogy Andrassyt vádolta. (Folytonos zaj a szélbalon.) Andrassy pedig a törvény alapján állott. A 67. XII. t. cikket idézi, a mely a belső szervezetet és a vezénnyelvet a felségre bizza. A magyar nyelv jogai meg vannak ma is a hadseregben. (Oriási zaj.)

Felkiáltások: Hol? Hol? Hol?

Elnök: Névszerint csendre inti a zajongókat.

Felkiáltások a szélbalon: Nem lehet nyugodtan hallgatni! Nem hallgatjuk! Eláll!

Széll miniszterelnök folytonos zajban kiáltja: A magyar nyelv jogát senki csorbítani nem akarja. Ezt a vádat a leghatározottabban visszautasítja. (Folytonos zaj balról.)

A „bábeli torony.”

Holló: A miniszterelnök az egyénnek megadná a jogot a felszólalásra, de a nemzet ügyében való felszólalást nem tartja helyesnek a napirend előtt. Holott akkor, a midőn a nemzet közjogát sértik meg, az ellen tiltakozni kell. (Helyeslés balról.) Fokozza Andrassy beszédének súlyát, hogy a félhivatalos lap teljesen magáévá tette Andrassy fejtegetéseit. (Zaj.) Idézi Andrassy beszédének ama passzusát, a mely arról szól, hogy „automatise megszüntethetné az ellenzék felfogása a közös ügyeket.” Igazság-e az? (Nagy zaj.) Mert a miniszterelnök azt mondta, hogy ők nem szeretik az igazságot. (Oriási zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem általánosságban mondtam! (Nagy zaj a szélbalon.)

Felkiáltások a szélsőbalon: Tiltakozunk ellene! Őök nem szeretik az igazságot! Mi akarjuk! (Folytonos zaj.)

Elnök többször cseppet és csendet kér.

Széll Kálmán miniszterelnök Thaly Kálmán felé megy, mire Thaly elébe jő és a terem közepén a szélsőbal folytonos zajongása között

vártak, valami nagszerűt, valami fenségest és egy kissé csalódtak benne.

A mily világos is a Monna Vanna alakja, épp oly nehéz ennek a szerepnek a megjátása. Annál inkább néztek a berliniek feszült kíváncsisággal egy Vanna alakítás elé, mely Maeterlinck közvetlen inspirációja alatt érlelődött. Gessner kisasszony, a „Deutscher Theater” Vannája, ugyanaz, ki a közönséget Hauptmann „Elsüllyedt harangjában” mint Rautendelein oly sokszor gyönyörködttette, nem birt a szereppel megbirkózni. A Giovanna erőt, karaktert kíván. Ő asszony, de egyuttal hősnő is; megkívánja, hogy pózolás nélkül, páthosz nélkül, de szabásúan és nemesen jellemeztessék. Evvel Gessner kisasszony adósunk maradt.

De úgy látszik, hogy a „Deutscher Theater” ezuttal máskülönbén sem elégitette ki teljesen elkényeztetett látogatóinak a várakozását. Hogy ennek mennyiben oka Maeterlinck, hogy mennyire sikerült vagy nem sikerült neki, alakjainak jellemzése által a dráma lényegét kifejezésre juttatni, az oly kérdés, mely itt és Budapesten is gyakran megvitattatott, legutóbb a „Monna Vanna” bécsi színrehozatala alkalmából, egy a „Pester Lyodban” megjelent mesteri tárcában.

Ennek a vége is így szól: Hogyan hordja a köpenyét? — O, Maeterlinckné, kit férje az imént is Monna Vannájának, a legszebbnek, a legjebbnek nevezett. Nos, ő — gráciával hordja. Egy karcu, hajlékony testet rejt az a nagy, nehéz, sötét köpeny és kámszájából egy nemesen formált, egyptomi királynőre emlékeztető fej néz ki, majdnem tulontul nagy szemekkel. Ilyen volt a köpenyben Az első felvonásban

egy mesebeli hercegnő — királynő, de csak queen of hearts. Gyönyörű zöldselyem ruhában, művészi fejdisszel, mely az egyptomi profilnak szép vonalait még inkább előtérbe juttatja, meztelen lábai — nagyon szép lábai vannak — magas sandálokkal, ékszerekkel telerakva, sugározva lépked le a lépcsőkön, Guido elé. „Grace raw in her steps . . .”

Lágyan, melodikusan beszél Maeterlinck gyönyörű prózáját, mely franciában úgy hangzik, mintha versek lennének, lágyak és szépek a mozdulatai. Ilyen az asszony, de hol maradt hát a hősnő? Nélkülöznünk kellett. Nélkülöznünk az akarat szilárd, megmásíthatatlan ki nyilatkoztatásánál, mely e szavakban rejlik:

„És mégis megyek, megyek, megyek! Nélkülöztük itt és később Prinzivalle sátrában — egészen az utolsó jelenetig. A legmagasabb dráma nem eleme néki sem.

Lehetetlen, hogy itt ne gondoljon az ember Márkus Emiliára. Ő is szép, ő is asszony — és mégis! Milyen fenséggel mondja az első felvonásban azt a néhány mondatot, milyen büszke megvetés az, melylyel a sátorban a vad Prinzivallét megszelidíti? Nyoma nincs benne az asszonyi félelemnek, csak büszke hidegség és egy királynő fensége, mely még rabszolgá-láncokban is hódolatot parancsol. És női, szűzies tisztaság, mint ama germán nőknél, kikről Tacitus mondotta, hogy nincs férfi, ki érinteni merné őket, még ha védtelenül és meztelenül állna is előttük!

Ilyen Maeterlinckné asszony bizonynyal nem volt. Olyan sem volt mint Gessner kisasszony, aki félig ájtultan leng a Prinzivalle sátrába, fejét a sátor függönyébe rejtő egy szégyenlős bakfis

hétköznapi arckifejezésével, ami itt egyáltalán nincs helyén. Maeterlinckné szintén egy erős asszonyt mutat nekünk, de olyat kinek meggyőző ereje a szépségében van. És az ember nebezen védekezik ama bűnös gondolat ellen, hogy Prinzivalle végül mégis — egy bolond . . .

Bájos a felismerő jelenetben: e szavaknál: Es te Gianello? . . . egy bájos mosoly vitálgítja meg az arcát, mint a boldog napoknak egy vissza tükröződő napfénye. Nagy kérdő szemekkel igyekszik vonásról-vonásra megismerni egykori játszópajtását, nevetgél, cseveg, mint egy tudatlan gyermek a legteljesebb biztonságban — mert ő asszony és szerelemes férfi térdel a lábainál. És azután — a pirkadó sejtélem, hogy van még egy másféle boldogság is, mint a milyenben neki eddig réssze volt . . . mint egy sötét felhő vonul el vidám homlokán és azután, midőn kitor s őt gyávasággal és gyengességgel vádolja, a szerelemnek meleg, mély, szenvedélyes haragjait hallatja, annak a szerelemnek, melyet a sors nem tartott fön az ő számára és a melyet csak most ismert meg. Itt Maeterlinckné asszony nagy volt, elbájoló, nemes. Fájdalom azonban, erre rá elhagyta drámai ereje . . .

Es még a nőies magasztosságban, megkapóban sem kerülhetjük el, hogy ne Márkus Emiliának nyujtsuk oda a pálmát. Különös, de éppén egyes kis részletek hatnak döntő befolyással az ítéletre. Így, mikor Vanna azt kérdi: — Es csakugyan ki akartad zsákmányolni borzasztó nyomorúságunkat?

Maeterlinckné asszony a szemrehányásnak és megütközésnek a maradékát teszi a hangjába . . . Márkus Emília ezt gyengéd hangon,

hosszabban beszélnek, közben Thalynek odakiáltják:

— Jere vissza! Jere vissza! (Fülsüketítő láрма.)

Holló: Azok, a miket Andrassy a hadsereg egységes nyelvéről mondott, ellenkeznek a nemzet szuverénitásával. (Nagy zaj a szélbalon.) Azok a visszaélések, a melyek a nemzet nyelvvel szemben a hadseregben történnek, a nemzet ezer éves jogát érintik és támadják meg, de e jogokat feladni nem fogjuk soha! (Taps balról.)

Azt mondta Andrassy, hogy ha a magyar nyelvet vinnék bele a közös hadseregbe, abból bábeli torony volna. Hát a magyar nyelv idén elő a bábeli tornyot? Mit értett ezalatt Andrassy? Hogy akkor a hadseregben el kellene ismerni a nemzetiségi nyelveket is? (Oriási zaj a szélbalon.) Mi összeforrott egységes nemzet vagyunk és nemzetiségi nivóra lesülyedni senki kedvéért sem fogunk. (Taps, éljenzés.)

Vészi: Ezt Andrassy sem akarja.

Holló: Ez ellen magának a miniszterelnöknek kellene felállania és visszautasítani. (Zaj.) Lehet az is, hogy Andrassy Ausztriára értette ezt. Hogy a csehek és lengyelek is érvényesíteni akarnák nyelvi jogukat?

Zajos felkiáltások jobbról: Ezt gondolta! Ezt gondolta!

Holló: De mi közünk nekünk Ausztriához?! Hiszen ha mi az ő nemzetiségeket tekintünk, akkor nekünk se államiságunk, se kormányunk nem volna. De ha ők bele akarnának avatkozni a mi jogainkba és belügyeinkbe, akkor inkább elszakadunk Ausztriától, sem hogy feladjuk jogainkat. (Taps balról.) Felhozza a solferinói ütközetet, ahol a legnagyobb veszélyben Benedek a magyar ezredekkel a magyar vezényszóval nyerte meg a csatát. (Tetszés). Sajnálja, hogy a felsőbb körök csak nagy veszélyben éreznek együtt a nemzettel, de akkor is közülök kerülnek ki az adminisztrátorok. Az az óhaja, hogy békés időben is velünk legyenek és érezzék a mágnások. Nem tartja hazafiatlannak Andrassyt, de sajnos, hogy tévedéseikkel odaszegődnek sokan a nagyhatalomhoz, ami nagyon káros az országra. Kijelenti, hogy az ily káros és veszélyes tanok ellen mindig tiltakozni fognak. (Taps balról.)

Kubik személyes kérdésben megjegyzi, hogy azért mondta Széllnek, hogy szégyelli magát, mert ő csinált tegnap hangulatot Andrassy mellett. (Zaj).

mosolyogva mondja, ahogy egy jó testvér a fivéréhez beszél, aki egy nagy ostoba csinyt akart elkövetni. Nincs benne harag, csak megbocsátás és szánakozás. Nem ezerszer szebb ez?

Hanem azután, amikor a visszatéréséről van szó Pizába a férjéhez: „Hisz majd néked?” — kérdi Prinzi-valle — és Vanna válaszában benn van a kulcs az egészhez. „Igen. — Ha nem hinne.” — Itt már benne van a harmadik felvonásnak az exozicija, ezt úgy kell mondani, a hogyan Márkus Emilia mondja mint egy vilám fényében, úgy kell feltűnni a tragikus összeütközésnek, mely eddigi, agyagos földön nyugvó boldogságának véget szakít. Maeterlinckné asszony. ezt egy kissé hanyagul mondta, mellékesen körülbelül mint mikor az ember azt mondja, hogy holnap talán esni fog.

Es a grandiózus öröm, ujjongás, mámor a végjelenetben! Es a kétségbeesett, görcsös küzdelem, a gyász és a győzelem és a magáról megfélemedezett szenvedély a harmadik felvonásban! Ez éppen geniálitást kíván, talentum itt nem elégséges.

Kétségkívül Maeterlinck asszony szép, érdekes minden jelenetben, helyiely-közzel értékes, de van ennél jobb is. Es a várt kinyilatkoztatás elmaradt. Maeterlinck ur, darabjának egyik előadásán jelen volt a „Deutscher Theaterben.” Valószínűleg megerősödött ott azon meggyőződésében, hogy az ő Vannája az igazi, a legszebb, a legjobb.

A minap Budapesten játszott Maeterlinckné. Ha Amor vak is, — a közönség semmi esetre sem volt kétségbeesett a pálmát bizonyára Márkus Emiliának nyujtotta oda.

Elnök: Következik a napirend (Széll miniszterelnök ismét elhívja Thaly Kálmánt, mire a szélbalon óriási zajjal szünetet kér).

Elnök a szünetet elrendeli.

Szünet után következett a napirend: s ennek során a Fejérváry Géza báró és Ugron között lefolyt izgatott jelenet. Erről lapunk más helyén közlünk tudósítást.

Elítelt nemzetiségi izgatók.

(Pavlovits és társai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 6

Három nemzetiségi ügyben hozott ma ítéletet az ország három bírósága. Az egyik országos híru ügy: Pavlovits Lyubomir, a képviselőház szerb nemzetiségi párti tagjának botránja; a másik kettő közül az egyik szerb, a másik román nyelven izgatott a magyarok ellen.

(Pavlovits Lyubomir.)

Pavlovits Lyubomir, a török-becsei kerület képviselőjének ismeretes ügyében tegnap este 9 órakor fejezte be a tárgyalást a nagyikindai járásbíró. Ma délután hirdették ki az ítéletet. A járásbíró Pavlovicsot két rendbeli becsületsértésben vétkesnek mondta ki és 1000—1000, összesen tehát kétezer korona bírságra ítélte. Súlyosító körülménynek vette a bíróság, hogy ellentállásra képtelen gyerekeket bántalmazott, hogy képviselői méltóságával össze nem illő dolgot követett el és végül, hogy a *Himnusz* és a *Szózat* eléneklése miatt való bántalmazással a magyar nemzeti szuverénitást sértette meg. Az elítelt képviselő felebbezett.

(Tizenöt havi fogház.)

A kolozsvári törvényszék ma hozott ítéletet a nagyszabeni *Tribuna* sajtópörében. A *Tribuna* nyolc cikkért volt vádolva izgatás miatt. A tárgyalás alá került első cikk Wlassics miniszter ismeretes nyelvtanítási rendeletét támadja. A vádlott Mohán György, a *Tribuna* felelős szerkesztője. A tárgyalást Szentkereszt Zsigmond elnök vezette. A tárgyalás során Mohán előadta, hogy ő betűszedő. Elmondta, hogy egy gimnáziumi osztályt akart végezni, de ez sem sikerült. Kijelentette, hogy nem vállalja el el a felelősséget. Igaz ugyan, hogy a vizsgálat során a felelősséget a cikkért elvállalta, de fogalma sem volt róla, hogy ez ilyen következményekkel járhat.

A törvényszék, amint lapunknak táviratozták, Mohán Györgyöt tizenegy rendbeli izgatás miatt tizenöt havi fogházra és 11000 korona pénzbüntetésre ítélte. A vádlottat azonnal letartóztatták azon az alapon, hogy a szökésétől lehet tartani.

(A Branik pöre.)

A szegedi esküdtszék ma foglalkozott Perics Jákó, az ujvidéki Branik szerkesztőjének bűnperével, melyet ellene nemzetiség elleni izgatásért emeltek. Az esküdtszék bűnsnek mondotta ki Pericset és őt egy hónapi államfogházra ítélte.

(Két zöldszász.)

Ugyancsak a szegedi törvényszéknél holnapra van kitűzve egy zöldszász izgató sajtópöre. A vádlott Steinacher Udön, aki egy nagyikindai lapba a magyarokról gyalázó cikket írt.

Ezzel egy időben a szegedi kir. törvényszék köröző levelét bocsátott ki Korn Artur ellen, a ki az ítélet letöltése elől külföldre szökött. Ott már könyve is jelent meg, a melyben kegyetlenül ontja ki a mérgét a magyarok ellen.

Lujza és Giron szétválta k.

(A szász trónörökösne Drezdában.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 6

Abban a regényben, melyet az egész világ szemeláttára játszott meg Lujza szász trónörökösne és Giron nyelvmester, ma érdekes fordulat állott be: a szerelmesek szétváltak egymástól. A nyelvmester már el is utazott a mézeshetek színhelyéről Genfből, a trónörökösnet pedig Drezdában várják.

Hogy a kalandos szerelem melege langyosodott-e meg, vagy pedig az anyai szeretet birta a trónörökösnet elhatározására, nem lehet biztosan megállapítani. Talán mind a kettő belátta, hogy ez a viszony nem vezethet a boldogsághoz, s ha az első idők kábultán túl vannak, tisztátalan lesz teljesen az együttlét, melynek csak az igazi, nagy szerelem ad mentset. De eme gondolatoknál is erősebb lehetett az anyai érzés, melyet főképen az a körülmény élesztett, hogy egyik fia, Frigyes Keresztély főherceg súlyosan beteg. A lázban hánykodó fiut anyját szólítottatta, s az anya ennek a hívásnak nem tudott elmentállni. A gyermekek, kik visszatértették elveszett anyjukat, Lujza számára meg fogják szerezni a férje bocsánatát is.

A szétválásról és az ezt megelőző eseményekről távirataink a következők:

A trónörökös pár találkozója.

A szász trónörökösne regényéről, mint egy távirat jelenti, a következő érdekes részleteket közli a *Münchener Nachricht* drezdai tudósítója:

A trónörökös és neje között az összejövetel dolgában Lachenel ügyvéd viszi a tárgyalásokat. Lachenel két ízben volt Drezdában, a hol a szász trónörökös fogadta.

A trónörökös kívánsága volt először, hogy neje a salvus conductussal visszatérjen Drezdába, de miután Lachenel nem tudta a Giron befolyása alatt álló főhercegnőt, a kit Genfben látogatott meg, meggyőzni, ennek következtében más helyről kellett gondoskodni. Így jöttek arra a gondolatra, hogy a legalkalmasabb lesz Salzburg, a főhercegnő szüleinek lakohelye.

Salzburg egészen neutrális hely, a hol nem lesz semmi bántódása a főhercegnőnek és így nincs szüksége salvus conductusra sem.

A legnagyobb baj az, hogy a főhercegnő oly nagyon Giron André befolyása alatt áll, hogy beteges fizikuma és lelke nem tudja magát kivenni e befolyás alól. Ha néha-néha sikerül is ez, a főhercegnő kis idő múlva megint rabja lesz megrontójának.

A Mentoneból hirtelen való elutazásnak magyarázata nem az, hogy a trónörökösnet kiűzték onnan, hanem az, hogy a főhercegnő faképnél akarta hagyni Giron, de ez nem történt, hanem oldala mellett maradt és nem mozdult el onnan.

A haragos főhercegnő, aki engedett szíve nemesebb sugallatának és akiben felébredt az anya, e pillanatban tudott annyi erőt venni magán e nemes érzelmek segítségével, hogy Giron befolyásától szabaduljon. Ugy látszik azonban, az uton Genf felé megint megtört, mert a vasuton megint barátságosan beszélgettek egymással, sőt a főhercegnő magatartásából az látszott, hogy megint másra határozta el magát.

Minderről pontos jelentés fekszik a drezdai udvarnál, mit detektívek küldenek be, a kik állandóan diszkrét felügyelet alatt tartják a trónörökösnet és Giron.

A tudósító értesítése szerint a drezdai ud-

varnál, ahol már mindenki örülne, ha ez a találkozás megtörténne, azt hiszik, hogy ez már a jövő hét végére várható.

A válasz.

Hivatalos jelentés tudatja, hogy Lujza és Giron ügyében fordulat állott be. *Giron* ma elutazott Genfből Brüsszelbe, hogy ott családjánál letelepedjék. A trónörökösné minden összeköttetést megszakít Gironnal, hogy a gyermekeivel való érintkezés lehetővé váljék.

Lujza egyelőre Csehországban, a szász határ közelében fog tartózkodni, várva férjének bocsánatát. A trónörökösné visszatérése ek a gyermekek az okai. Egyik gyermeke, *Frigyes Keresztély* súlyos betegen fekszik és az anyját kívánja látni. Ez a körülmény arra bírta a trónörököszt, hogy neje számára feltételes bocsánatot igérjen, ha visszatér.

A békefeltételek.

Drezdában ma az a hír volt elterjedve, hogy *Lujza trónörökösné két nap óta ott tartózkodik beteg fia ágyánál.* Ezt mindenki elhitte, annál inkább, mert két nap óta hír sem érkezett Genfből.

A beállott fordulat arra a közbenjárásra vezethető vissza, melyet dr. *Zehme* és *Lachenal* folytattak. A közbenjárásra az volt a válasz, hogy vagy Gironnal marad Lujza s mint üldözött vad menekülhet egyik országból a másikba, vagy pedig megengedik, hogy gyermekeit láthassa s Szászország közelében lakjék, de ez esetben Gironról véglegesen válnia kell.

Mikor Giron megtudta a feltételeket, kijelentette, hogy *nem akar akadálya lenni s elutazott Brüsszelbe.*

A beteg fia.

Egy drezdai távirat a szász trónörökösné fiának betegségéről hoz hírt. *Frigyes Keresztély* herceg állapotáról ma reggel a következő orvosi jelentést adták ki: A herceg állapota tegnap délután annyiban javult némileg, hogy a beteg néhány óra hosszat nyugodtan aludt. Az éjszaka is zavartalanul telt el. A beteg táplálkozása kielégítő, de a láz megtartotta eddigi fokát.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Február 7. A pankotai polgári jótékony nőegylet táncvigalma (Fehér Kereszt.) — Az aradi m. kir. posta és távirat altisztek és szolgák táncvigalma (Kass-vendéglő.) — A radnai önkéntes tűzoltó-egylet táncvigalma (Fekete Sas.) — Réczey piknik az atletikai klub helyiségében. — A piskii államvasúti tisztviselők kaszinójának táncestélye (Piskii indóház.)

Február 8. Az országos vöröskereszt-egyesület borossebesi fiókegylete táncvigalma (Kaszinó.) — Az aradi cipészek szakcsoportjának táncvigalma (Vass.)

Február 12. A világos vöröskereszt fiókegylet táncvigalma (Mátyás király.)

Február 14. Az aradi családok egyrészenek táncestélye (Millennium külön terem) — A magyarországi vas- és fémmunkás szövetség aradi helyi csoportjának táncvigalma (Városliget.)

Február 15. Az aradi szabómunkások szakcsoportjának táncvigalma (Kass.) — A borossebesi iparos ifjuság műkedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Nagyvendéglő.)

Február 17. A buttyinai menyecskék táncmulatsága (Korona-szálloda.)

Február 21. A radnai-lippai ev. ref. szegényeket és árvákat gondozó egyesület domino-estélye (József főherceg-szálló.)

Február 22. A beéli olvasókör műkedvelői előadással egybekötött táncestélye.

(=) **Póstások bálja.** Az aradi posta-altisztek és szolgák holnap, szombaton tartják táncestélyüket a Kass-vendéglőben. A mulatságon az előző évek sikeréből következőleg, most is vig lesz a hangulat.

Goldis László képviselőjelölt.

(A magyar-csékeli kerület mandátuma.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6

A magyar-csékeli kerületben, *Fassie* Tódor halálával megüresedett mandátumra, *nemzetiségi képviselőjelölt* lép föl. Ez az első jelensége az *aktivitásnak*, a melyet az aradi vezetők köré csoportosult román politikai párt a nagyzebeniekkal szemben, körülbelül egy éve kimondott és azóta hangoztat.

A magyar-csékeli kerületben föllépett *Goldis* László, aradi román szentszéki titkár, román *nemzetiségi programmal.*

Goldis az első hívei közé tartozik a románok parlamenti aktivitásának. A mikor a lippai kerületben román jelölt lépett fel, Goldis már akkor hosszabb nyílt levélben fejtette ki álláspontját az aktivitásról, a melylyel egy nézetet vallanak nemcsak az aradi, de a szászvárosi románok is.

Goldis László, a mint tudvalevő, az aradi gimnáziumnak volt a növendéke, ahol az önképzőkörben magyar költeményeivel pályadíjat is nyert. Az egyetemen *Beöthy* Zsolt tanár igen kedvelte és pártfogolta Goldist. Tanulmányainak elvégezte után Budapesten, majd Káransebesen és Brassóban volt román tanintézetek tanára. Majd nyugdíjaztatta magát és *Goldis* József püspöknek, aki rokona volt, meghívására Aradra jött szentszéki titkárnak. A magyarországi románok irodalmi és művészeti életében tevékeny részt vett; titkára volt a román színház-egyesületnek s maga is több román szindarabot írt. A most folyó egyházi küzdelmekben *Mangra* Vazul pártjához tartozik.

A jelöltség híre, a melyet Nagyváradról vettünk, annyival valószínűbbnek látszik, mert az aradi *Tribuna Poporului*, melynek *Goldis* munkatársa, néhány nap előtt, név nélkül fölemlítette, hogy a kerületben nemzetiségi programmal fognak jelöltet állítani.

Ha *Goldis* Lászlót megválasztanák, akkor *husz év óta ő lesz az első román nemzetiségi képviselője* a Háznak.

Ugron és Fejérváry.

(Vihar a képviselőház ülésén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6

A képviselőház mai ülésén kitört a vihar, amelyet *Andrássy* Gyula gróf beszéde okozott. Valóságos orkánná fajult, a mikor a napirend tárgyalása következett volna. Ugron egy közbeszólására *Fejérváry* visszavágott, a mit Ugron s az ellenzék *fenyegetőzésnek* magyarázott és a *rendreutasítását követelte.* A képviselőház ülésének ez a része a következőképp folyt le:

(„Ne fészkelődjék.”)

Elnök: Következik a napirend: a katonai javaslatok.

Mezőssy Béla helyesli a napirend előtti felszólalást.

Ugron Gábor: Ugy van.

Fejérváry miniszter: Ugron Gábor véleményére *nem vagyok kíváncsi!*

Ugron: Mégis úgy van!

Fejérváry miniszter: Másodszor mondom, *nem vagyok kíváncsi a véleményére!* (meglepetéssel kezével Ugront!) *Ne fészkelődjék!*

„Oriási, percekig tartó zaj és a szélsőbalról sokan feirohannak az elnöki emelvényre és *Fejérváry* rendreutasítását követelik. Rendre! Rendre!!

Elnök nem tudja mit mondott *Fejérváry*?! Hogy ezt megállapítsa, az ülést újból felfüggeszti

(Félórás szünet.)

A szünet alatt a képviselők izgatottan tárgyalták az eseményeket. Az ellenzékiek azt beszélik, hogy *Fejérváry* ezt mondta volna;

— Ne fészkelődjék, mert különben...

A többit a zajban nem lehetett hallani s az elnök itt közbeszólt.

A szabadelvű pártiak azt mondják, hogy *Fejérváry* nem használta a „mert különben” szavakat. Mások azt beszélik, hogy *Fejérváry* azt akarta volna mondani, hogy *Ugron* rendezze a *Székely takarékpénztárnál* viselt dolgait.

Félóráig tartott a szünet, amikor *Tallán* újra megnyitotta az ülést.

Szünet után

Tallán elnök kijelenti, hogy a gyorsiról jegyzetéből és több képviselő vallomásából konstatálta, hogy sem az egyik, sem a másik részről sértés nem történt és így a rendreutasításra nincs ok. (Nagy zaj, ellentmondások.) A szónokot félbeszakítani nem lehet, de ha a Ház megengedi, úgy *Ugron* személyes kérdésben felszólalhat. (Megengedik.)

(Ugron.)

Ugron Gábor: A gyorsiról feljegyzés bézagos, mert *Fejérváry* azt is mondta „Ne fészkelődjék, mert különben...”

Okolicsányi László: *Fenyegetben!*

Rosenberg Gyula: Én a miniszter háta mögött ültem és *nem hallottam!*

Nessi Pál: De mondta és meg is fenyegette!

Ugron Gábor: Köszöni a Háznak, hogy felszólalására alkalmat adott. A honvédelmi miniszter háromszor irányzatos és célzatos közbeszólással élt vele szemben. O hallgatott és hallgatni fog, mert a kivel lovagias ügye volt, a kit ő kihivatott, a ki az elégtételt minden indoklás nélkül megtagadta és a kit ő ezért vénasszonynak nevezett, *ahhoz több szava nincs.* (Oriási zaj.)

Elnök figyelmezteti *Ugront*, hogy ilyen kifejezésektől tartózkodjék.

Ugron Gábor: Én magam hívom föl a miniszter urat, hogy a mit az előbb a „mert különben” után mondani akart, teljesítse, és nyilatkozzék. Én nem félek attól, hanem nyugodt lelkiismerettel, felemelt fővel és *üres zsebbel* fogom bevárni. (Hosszantartó éljenzés a szélsőbaloldalon, zaj a jobboldalon.)

(A miniszter válna.)

Fejérváry Géza báró: Bocsánat, hogy nem beszélhetek hangosabban, de rekedt vagyok. *Ugron* képviselő ur beszéde elején azt mondotta, hogy a gyorsiról följegyzések hiányosak. Én azt se mondom, hogy hiányosak, azt se, hogy igazak. Azokra az urakra hivatkozom, a kik közelemben voltak, s a kik megértettek. Azt mondta *Ugron* ur, hogy én azt is mondtam volna „mert különben...” és megfenyegettem volna őt. Mondtam, nem mondtam arról nem akarok szólni. Itt vannak azok, a kik hallottak.

Vészi József: *Nem mondta!*

Rakovszky: A miniszter beszéljen! Nincsen nekik fejük, csak a Vésziének! Nem lehet tünni, hogy a Budapesti Napló játsza a kormány gondviselésének szerepét!

Vészi József: Semmi köze *Rakovszky* urnak ehhez! Nem engedem magam terrorizáltni. A miniszter háta mögött álltam és hallottam!

Fejérváry Géza báró: *Ugron* azt is felhozta, hogy egy izben nem adtam neki fegy-

veres elégtételt. Ez igaz. *Indokoltam is.* Ha jól tudom, Rakovszky képviselő ur volt az egyik segédje és ő tudja, mit mondtam; ha jól emlékszem, jegyzőkönyvbe is foglalták. *A mellett maradok. Egyéb mondani valóm nincs.* (Hosszantartó éljenzés a jobboldalon, zaj a szélsőbalon és a néppárton.)

Rakovszky István: A Ház engedelmével személyes kérdésben szólal föl és kijelenti, hogy az Ugron-affér alkalmával a miniszter nem is nevezett segédeket, és jegyzőkönyvet se vettek föl.

Szentiványi Arpád: A miniszter közelében volt és hallotta, hogy a miniszter csak ennyit mondott: Nem vagyok kíváncsi Ugron ur beszédére.

Elnök: Kéri Mezőssyt, hogy beszédét folytassa. (Fölkiáltások: Holnap! Holnap!)

(A harmadik szünet).

Erre ismét zaj tört ki, úgy, hogy az elnök kénytelen volt az ülést ismét, *harmadizben föl-függeszteni.*

Szünet után **Mezőssy Béia** kérte, hogy beszédét, miután azt alig kezdhetette meg, s az idő nagyon előrehaladt, holnap tarthassa meg.

Elnök kijelenti, hogy Mezőssy beszédének folytatása holnapra marad, s ezzel az ülést beakasztotta.

Képviselői körökben élénken pertraktáltak a Fejérváry és Ugron között lefolyt jelenetet. Ezekben a körökben azt beszéltek, hogy *Fejérváry állítólag a kezei között tartaná Ugront* a Székelyudvarhelyi Takarékpénztár ügyében, a hol Ugron a neki adott fölhatalmazási jog alapján, tehát írott törvény szerint *650.000 koronát utalványozott magának.* A bank megbukott, a szegény székelyek tönkrementek, de — így mondogatták az ülés végén — Ugron Gábor ma is tekintélyes ember és politikus.

Haynau segédtszjtje.

(A pozsonyi botrány.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Pozsonyban néhány nap előtt meghalt Haynau segédtszjtje, Andrassy Norbert császári alezredes.

Andrassy negyven ezer forintot hagyott a városnak, s az a halom pénz olyan hatással volt a pozsonyi polgárokra, hogy elfeledtek mindent, még azt is, hogy ez az ember nyolcvanöt pozsonyi polgárt végeztetett ki. Elfeledték, hogy vérben fürdött s még azok is elfeledték, kiknek apái jutottak általa hóhérekre.

A város tanácsa a temetéskor kitűzette a gyászlobogót, meghuzatta a nagy harangot, kosszorut tett a koporsóra, küldöttségileg vett részt a temetésen, a halottat lefényképezte, arcáról maszkot vettetett fel, oly kegyelettel övezte, mintha nagy fiát temette volna.

Ezekhez az intézkedésekhez kérte a tanács a közgyűlés utólagos jóváhagyását. A tanács jelentése a közgyűlésen nagy vihart keltett.

Dr. **Oberschall Pál** szólt a tárgyhöz legelőször. Kijelentette, hogy sok mindenfélét hallott a polgármester jelentésében, csak azt nem, hogy ki is volt az az ember, akinek hagyatékát a törvényhatósági bizottság többsége éljenzéssel fogadta. Miért felejtette el megmondani a polgármester, hogy Haynau-nak, a magyarok hóhéranak segédje volt hajdan Andrassy Norbert, *jobbkeze a bresciai hiénának*, aki 85 pozsonyi polgárt ítélte részben golyó, részben kötél által való halálra, akinek keze alatt talán egy egy bizottsági tag atyja vagy anyja is elvérzett. *Erkölcsei önérzete háborodik fel,* mikor

azt kell látnia, hogy a polgári öntudatot akarják pénzért elárusítani. (Zaj.) Nem helyeselheti a feledés politikájának meghamisítását, hisz a város ezzel az eljárásával éppen azt a bizonyos fátolt lebbentette fel még jobban. Haynau aki a történelem gyászlapjain egyszerre két borzasztó melléknevet viselt, aki *aradi hóhér* és *bresciai hiéna* volt, örökre gyűlöletes emlékű marad az egész föld kerekéségén. S azt a magyar születésű embert, aki a *fenevadnak segédkezett*, akarják Pozsonyban felmagasztalni? Ebben a szomorú gondolatban, mint városi képviselő, nem tudna megnyugodni s azért a következő határozati javaslatot terjeszti elő, amelyet név szerint való szavazás alá kérésajtani:

A törvényhatósági közgyűlés nem helyesli a polgármesternek intézkedéseit a város nevében tett tiszteletnyilvánítások tárgyában Andrassy Norbert temetésén, ki a legszomorúbb időkben az aradi hóhér, a bresciai hiéna: Haynau segédtszjtje volt és utasítja a polgármestert, hogy a legnagyobb polgári tiszteletnyilvánításokat csak az arra valóban érdemesekkel szemben alkalmazza. (Oriási zaj)

Izgalmas, hosszú vita után husz képviselő aláírásával beadott kérvény alapján név szerint való szavazásra került a dolog. A jelen volt 76 képviselő közül (a tanácsbeliek nem szavaztak) *huszan akadtak csupán*, akik dr. **Oberschall** indítványa mellett szavaztak s bazafias történelmi érzékükről ily módon bizonyosságot nyújtottak.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: *Monna Vanna*, dráma. Márkus Emilia vendégfelléptével. (Bérlétszünet.)

Vasárnap: Délután: *A boszorkányvár*, operetta. Este: *A szultán*, operetta. (Páros bérlé.)

Hétfő: *Casanova*, operetta. Barna Izsó karnagy vendégfelléptével. (Páratlan bérlé.)

Halálos csönd.

— Márkus Emilia második vendégjátéka. —

Echegaray mély tragikumot rejtő, de lélektanilag hihetetlen drámáját választotta **Márkus** második felléptéül. Talán azért, mert érzi, hogy annak a leánynak önfeláldozását, ki anyja tiszta emlékét megőrizendő még az érte rajongó férfinak sem valija be ártatlanságát, bár szíve mélyéből szereti, mondom, meri érzi, hogy ennek a leánynak önfeláldozását nem volna képes megértetni, elhíttetni senki más. Az ő művésze előtt semmi sem lehetetlen. Szemjátéka, szótárolása, minden mozdulata öntudatos, és finoman kidolgozott részei annak az egésznek, melyet az ő játéknak nevezünk. Ez az, ami ő benne magával ragad, és a maihoz hasonló óriási lelkesedést szüli. A minden szegletében zsufolásig megtelt színház ötször-hatszor tapsolta ki még nyílt színpadon is egyes jelenetek után.

Ternyei (Raimundo) ma is kitűnő partnere volt, de nem tudta eléggé fékezni magát, hangja a nagy indulatoknál néha hadarásba csapott. Ki kell emelnünk **Békés** tökéletes alakítását a tábornak szerepében, valamint dicséretet érdemelnék **Csigaházy** Etel (Mercedes), **Szabó** Irma (Inez) és **Mariházy** (Gennaro). **Csiky** (Orellana) már nélkülözötte a Mariházy finom könnyedségét, sőt a szerepét sem tudta jól. **Gózon** nevetséges pozór, a kit kár a színpadra ereszteni.

V. J.

* **Barna Izsó** Aradon. Hétfőn ismét színpadra kerül az idei szezon egyik legnagyobb sikert ért operettje: *Casanova*. Az előadás vonzó ereje, hogy a karmesteri székéből maga a zeneszerző: **Barna Izsó**, a Népszínház karnagya fog dirigálni Mindenestre nagy érdeklődésre tarthat számot a hétfői előadás, azon a réven, hogy

a közönség szemtől-szembe láthatja a jeles zeneszerzőt, ki aradi szerepléséből emlékezetes, jó ismerősünk maradt.

* **Verő György** új darabja. **Verő György**nek, a *Szultán* szerencsés kezű szerzőjének legújabb darabja *A bajusz*, melyre most készül el a budapesti Magyar Színház személyzete. **Zilahy Gyula** igazgató a fővárosba utazott, hogy végignézze az újdonság főpróbáját és rögtön alkuba lépett a szerzővel, hogy az újdonságot mielőbb megszerezze az Aradi Nemzeti Színház számára.

* **A nőemancipáció.** Legközelebb színpadra kerül **Szigeti József**nek egy kedves s énekes bohózatja, *A nőemancipáció*, melyet most **Pálmai** Ilkával elevenített fel a Magyar Színház. A darabban **Rózsa Lili** játssza a fő női szerepet, melyben egy speciális alakítást fog bemutatni mint huszárhadnagy. A többi szerep **Follinuszné**, **S. Pajor Agnes**, **Szilassy Juliska**, **B. Szabó**, **Békés Polgar**, **Győre** és **Füredi** kezében van.

* **Bob herceg**-ből, a Népszínház legvonzóbb kassza darabjából megkezdődtek a próbák. A szabó műhelyben már dolgoznak a *Bob herceg* teljesen új kialakításán.

* **A Zenélő Magyarország** idei X. évfolyam hamadik füzetét jelent ma meg, s a következő érdekes és divatos zeneműújdonságokat hozza előfizetőinek: I. **Lengyel Miska** „Kátsa cigány frakkban“ magyar dal. II. **Koppe Rezső** „Jellem darab“ Charakterstück zongorán. III. **Huber Sándor** „Amit az inasok füttyölnek“ francia négyes „Gassenhauer quadrille. IV. **Zsadányi Armand** „V magyar ábránd.“ magánhegedűre. V. **Ungar fantasie**, für solo violin. A legkedveltebb zongora zenemű újdonságokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zenemű folyóirat, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zenemű újdonságot, a mi az év leforgása alatt megjelenik, havonta kétszer mindenkor 12 oldal tartalmán kapják. Előfizethetni a most megindult 10 évfolyamra negyedéven 6 füzetre 3 koronával a „Zenélő Magyarország“ zeneműkiadóhivatalában Budapesten, VIII. József körút 22/23, honnan érdeklődőknek mutatványfüzetet ingyen küldenek, s honnan minden nyomtatásban megjelent zenemű a legjobban megrendelhető.

A kenyér-zsúr.

(Főolvasó-est a városházán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

A mai ingyen kenyér-zsúr műsora sokkal több tartalmat és érdekességet foglalt magában, mint amennyit a program előolvasása ígért. Értékes és érdekes dolgokat hallott ma az a közönség, amely a városháza dísztermébe a főolvasó este összegyűlt.

A műsor első száma klasszikus zene-előadás volt, amely azonban nemcsak a klasszikus zeneértő füleknek nyújtott élvezetet, hanem minden laikusnak, aki a hallgatóság között volt. **Mozart zongora-hangversenyét** adta elő egy nagyobbára műkedvelő-tagokból álló társaság, melyben **Zoltay Mátyásné** zongorát, **Budits Mátyás**, **Zinner Béla**, **Geisz Sándor**, **Dáni János**, **Zinner Viktor**, **Zoltay Mátyás**, **Weber János** és **Imbronovits** Menyhért pedig vonós-hangszereken játszottak. Ez a klasszikus zenemű nemcsak kiváló zenei készültséget, hanem meglehetősen művészi intelligenciát is igényel. Az előadásban — hiszen nirnevük ismeretes az aradi közönség előtt — meg volt mind ez a követelmény s miután előadásukból az összjáték sem hiányzott, természetesen, hogy a műsor ez a száma magas színvonalon állott.

Egy kedvelt aradi poéta: **Varságh János** ült ezután a főolvasó asztalhoz s a „Dal egy kis bus fiuról“ és a „Fordulat“ című két költeményét olvasta föl a közönség élénk érdeklődése és tetszésnyilvánításától kísérvé. A versek egyikét tárcarovatunkban közöljük.

Ráckai Miksa a *Troubadour*-ból énekelt el egy áriát csengő, tiszta bariton hanggal, amelyet az aradi közönség a hangverseny termekéből ismer, s amelyet mindig szívesen hallgat

meg. Ráska művészi énekét *Goldzieher* Albert kísérte zongorán.

Az est utolsó szereplője *Telbisz* György tanár, az aradi főreáliskolai tudós vegyész volt, aki az *okszidáció*-ról tartott élvezetes és érdekes előadást. Az okszigén hatását az égő testekre szebb kísérletekkel alig lehetett volna bemutatni s a professzor igen helyesen oldotta meg feladatát azzal, hogy a nagyobbára hő-nyegből álló közönségnek nem száraz, tudományos dolgokat mondott el, hanem inkább a szórakoztatásra törekedett vegyi kísérletei bemutatásával.

A közönség tapsaiból természetesen bőven kijutott a zsúr valamelyi szereplőjének.

A libériás inas szerelme.

(Jegyospár a járásbíró előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Az aradi kir. járásbíró egyik hivatali helyiségében, *Révay* Kálmán albiró tárgyaló termében ma egy szerelmi história utolsó jelenete játszódott le.

Egy jegyospár állott a bíró előtt, kérve, hogy tegyen igazságot közöttük a bíró. A fiatal menyasszony: *B. M.* volt a panaszos és igen-igen kérte a bírót, büntetné meg rettentően a vőlegényét, aki azonfelül, hogy cserben hagyta, gyalázó dolgot mondott róla.

A vőlegény, aki egy előkelő aradi uricsaládnál libériás inas, foglalkozásához és társadalmi állásához mért komolysággal védekezett, elmondván, hogy ő végtelenül szerette menyasszonyát, de mikor egyre rosszabb híreket hallott felőle, gondolkodába esett. Elmondta, hogy a gyanút, mely beférkőzött szívébe, nem tudta onnan erős szerelme sem kiűzni, s evvel a gyanuval a szívében nem akart örök frigyre lépni avval a nővel, akit bálványkép kellene tisztelnie.

T. P. urasági inas volt ez a vádlott, akit *B. M.*, az exmenyasszony, rágalalmazásért feljelentett.

A vád szerint a vőlegény egy napon beállított a menyasszony anyjához és elmondta, hogy miután kompromittáló híreket hallott a lányáról, egyezék bele az eljegyzés elhalasztásába. Elmondta a vőlegény a hallott híreket s hogy akármilyen szerelemmel viseltetik is menyasszonya iránt, mindaddig, míg e hírek ellenkezőjéről meggyőződve nincs, addig vonakodik menyasszonyával házasságra lépni.

B. M. sirva panasolta el ezeket a bírónak s hivatkozva ártatlanságára és erényességére, kérte a vőlegénye elítélését.

A vőlegény-vádlott pedig egyszerűen arra hivatkozott, hogy ő szélesebb körben ezt a hírt nem terjesztette s csupán menyasszonya anyja előtt indokolta meg, hogy miért nem akarja egyelőre az eljegyzést.

Révay bíró az ítéletben felmentette *Török* Pált a rágalalmazás vádjáról, mely ítélet ellen a volt menyasszony hangos sirással protestált. A panaszosnő hangos kiáltásokkal követelte vissza a becsületét. A bíró a tárgyalások zavartalan menete érdekében kénytelen volt az elégedetlen panaszost, aki egymásután tizszer is rettenetes felebbezéseket jelentett be, a tárgyalási teremből kivezetetni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Névtelen asztaltársaság f. hó 7-én este 8 órakor a Magyar király vendéglőben évi tisztújító közgyűlést tart, melyre a tagtársakat teljes számú megjelenésre felkéri az elnökség.

Tíz sajtópör.

(A Controla és az aradi románok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

A *temesvári* kir. törvényszék büntető-tanácsának meglehetősen sok dolgot adnak azok a sajtópörök, a melyeket aradi románok indítanak egy ugyancsak Aradon élő román újságíró és a *temesvári Controla* című román lap ellen.

A cikkek szerzője *Maglasiu* Manó, a *Controla* aradi levelezője, aki ellen nem kevesebb, mint tíz sajtópör indult meg a *temesvári* kir. törvényszéknél.

Kettőt *Mangra* Vazul nagyváradi püspöki helynök indított meg; az egyikben, amint megírtuk, már a második bírói fórum is megszüntette *Maglas* ellen az eljárást; a másikban még folyik az eljárást.

Szucsu János dr. aradi ügyvéd is följelentette *Maglasiu* sajtó utján elkövetett becsületsértés és rágalmazás miatt, egy cikk következtében, a mely *Goldis* püspök halála után jelent meg a *Controla*-ban. A *temesvári* kir. törvényszék a becsületsértésben nem helyezte vád alá *Maglas*at, de a rágalmazásban igen.

Csorogár Romulusz egyházmegyei iskola-felügyelő nem kevesebb, mint öt feljelentést tett *Maglas* ellen, különféle tartalmu cikkekért. Az egyikben mára volt kitűzve a *temesvári* törvényszék előtt a vád alá helyezés iránt való tárgyalás.

Oncu Miklós dr. a *Viktoria* takarékpénztár igazgatója szintén indított sajtópört, a *Controla*, illetőleg *Maglasiu* ellen. Ebben az ügyben a napokban nyújtotta be *Oncu* képviselőjében dr. *Nicora* Kornél *temesvári* ügyvéd a vádindítványt a törvényszékhez.

A tizediket végül *Russu Sirianu* János, a *Tribuna Poporului* szerkesztője indította meg egy vehemens cikk miatt. Ebben, állítólag, a panaszos a vádat visszavonta.

Az aradi románok harcainak bírói elintézése tehát *Temesvárott* folyik le, ahol a törvényszék a közel jövőben az érdekes sajtópörök egész sorozatában fog dönteni.

A konzervatorium estélye.

(Fiatal zenészek bemutatkozása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Az aradi zene-konzervatorium ma este zsúrt adott, a mint a konzervatorium növendékei a házi zeneestélyeket elkeresztelték, hogy bemutatassák, mennyire haladtak az egyes növendékek, s hogy alkalom adassék egyes kiválóbb tehetségek felfedezésére.

A házi-estély 8 órakor kezdődött, de már fél 8 órakor csaknem telve volt a zeneiskola hangversenyterme, akkora érdeklődés mutatkozott a fiatal növendékek hangversenye iránt.

Csupa apróság, gyermekek voltak, akik kiállottak a pódiumra s nem egy közülök megmutatta, hogy kiforróban levő tehetség, mely még csak felfedezésre szorul.

A nagyobb növendékek közül báró *Bedeusz* Izabella énekével, a kisebbek közül *Pollák* Imre hegedűjátékával vonta magára a figyelmet. Habár a többi növendék is dicséretre méltó igyekezetet és tudást árult el, mégis az említett két növendék úgy tehetsége, mint készültségével messze kimagaslik a házi estély szerény keretéből.

A műsort két apróság, *Szilágyi* Margit és *Szilágyi* Sándor nyitotta meg egy négykezes magyar táncsal. Alig látszottak ki a zongora mögül, de azért bravuros biztonsággal játszottak.

Eisler Géza hegedűn, *Török* Dezső gordonkán mutatta be készültségét. Amaz egy „Dou“-t, játszott meglepő ügyességgel, emez egy román-cot mély érzéssel. *Kánya* Géza zongorajátéka szintén elismeréssel találkozott. *Székely* Erzsébet Carmichael két szerzeményét énekelte el, az elsőt több biztonsággal, mint a másodikat. *Freud* Miksa hegedült, *Dancia* „Air varie“ című dallamát játszotta el nagy tetszés mellett. *Glück* Ilona egy *Moszkovszky*-féle szerenédot, *Fried* Tibor, *Eisler* Géza, *Boros* József és *Vlád* Lajos Bocherini híres és dallamos menuettjét játszották el hegedűn, értelmesen és precizitással.

Nagy tetszést aratott *Csatáry* Erzsébet is ki *Baethoven* „Variations“ c. szerzeményét játszotta el, korához képest feltűnő gyakoroltsággal. *Fried* Tibor hegedű és *Goldzieher* Pál gordonka játéka szintén az estély kiemelkedő részletei voltak. Amaz egy koncert-keringőt, emez *Tschai-kovszky* és *Poppernek* egy-egy szalondarabját játszotta el. Az előrehaladottabb növendékek közül való volt *Striffler* Erzsébet, aki *Grieg* két darabjával kitűnő élvezetet szerzett a komoly zene barátainak.

Utolsó előtti szám volt báró *Bedeus* Izabella éneke. Abt „erdei áhitat“-át és *Mozart* „Az ibolya“ című szerzeményét énekelte el, zajos sikert érve el énekével. Csillagzó, színes és tömött szoprán hangjával eleinte nem tudott kellőképp bánni, de később kiváló énektudása átsegítette az akadályokon és akkor szép tisztán csengett ajkáról az áhitatos dal, melyet a közönség hatalmasan megtapsolt. Kellő művelés mellett elsőrangú koncert-énekesnő válhatik belőle.

Kész művészként mutatkozott be egy parányi fiú, *Pollák* Imre, aki alig volt nagyobb a hegedűjénél. *Mildermann* „Concerto“-ját játszotta el oly meglepő precizitással és nyugodtsággal, hogy hatalmas tapsvihar fogadta a nóta végét.

Házasságkötés halálos ágyon.

(Egy aradi hentes regénye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Az alábbi történetben a hősök neveit nem írhatjuk meg. Talán az érdekesség rovására megy, de akkora kiméletlenség lenne, a menynyire az újságírói toll nem mehet. Szomorú regény ez: a hőse halálos beteg, s az a legjobban megható, hogy ezt maga is tudja. És mielőtt a halál bekövetkezett volna, sietett, hogy élettársának és gyermekeinek a törvény előtt tisztességet, becsületes nevet adjon.

Csütörtök délután *Szondy* Béla anyakönyvvezetőt egy aradi henteshez hívták, a ki halálos beteg, s a ki a vele életközösségben levő nővel házasságra akar lépni. Miután a törvény ilyen esetekben fölhatalmazza az anyakönyvvezetőt, hogy dispencziót adhasson, *Szondy* öt óra után megjelent a beteg lakásán. Ott volt dr. *Avarffy* Imre orvos is, aki véleményt adott róla, hogy a betegnek oly előrehaladott fokú asztmája van, hogy a halál valamely hevesebb roham által bármely pillanatban bekövetkezhetik.

A beteg tizenhat év óta él együtt feleségével, s több gyermeke is van tőle, de megesküdve nincsenek. Most, a mikor halálát érzi, azt akarta: ha meghal, neje és gyermeke törvényesítve legyenek, és az ő nevét viseljék.

A beteg már rendkívül erőtlén, az aktusnál ébren volt, s a föltett kérdésekre határozottan felelt, de azalatt, míg az anyakönyvvezető a bejegyzéseket végezte, elaludt. Főlkeltett költeni, hogy az anyakönyvbe a nevét aláírja. Alig, hogy ez megtörtént, újra elszenderedett.

Az asszony könyek között, fuldokolva mondta az igent az anyakönyvvezető kérdéseire. Az ágyat körülállták a gyerekek az aktus alatt. Szomorú elkülvő volt ez: a mikor az anyakönyvvezető előtt a vőlegény holtengigant fogadott, nem lehetett tudni, hogy nem következik-e be néhány óra, vagy perc múlva be a „holtamiglan“...

HIREK.

Arad kitüntetése a párisi kiállításon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Aradváros közönsége az 1900. évi párisi világkiállításon egynehány középületét és azok terveit mutatta be fényképfelvételekben. A kiállítás zsűrijétől már régebben megjött az értesítés arról, hogy Arad kiállított épület-terveit és felvételeit elismerésben és díjban részesítette a bíráló-bizottság, ma pedig megjött Párizsból a nyert jutalom: egy bronz érem s egy kitüntető oklevél.

Az oklevél szövege a következő:

Republique Francaise.

Ministère du commerce, de l'industrie, des postes et des telegraphes.

Exposition universelle de 1900 le jury international des recompenses de cerne un diplome de medaille de bronze á la munici palité de la ville Arad.

Hongrie.

Groupe VI. — Classe 29.

Le ministre du commerce, de l'industrie, des postes et des telegraphes:

Le commissaire general:

des telegraphes:

A. Picard.

A. Millerand.

Az oklevél szövege rézkarcu rajzzal van körülveve, mely az egyenlőség, szabadság és testvériségnek, továbbá a művészet és iparnak szimbólumait képviseli.

A kiállított fényképek közül a színház és a siketnéma iskoláról készült felvételek voltak a legnevezetesebb és legérdemesebbek a kitüntetésre.

A párisi kiállításon nyert díjakat bemutatták a törvényhatóság közgyűlésének is.

Az orvos-egyesület közgyűlése.

— Tisztujtás. —

Arad, február 6.

Az aradi orvos-egyesület ma délután 6 órakor tartotta a városháza kistermében évi közgyűlését, melynek napirendjére a tisztujtás volt csupán kitűzve, de egy indítvány révén érdekes eszme merült fel. az orvos egyesületnek, az országos orvosszövetség aradi fiókjába való beolvadása.

A közgyűlésen, melyen Posgay Lajos dr. elnökölt, felolvasták az évi jelentést. Ebben megemlékeztek arról, hogy az elmúlt év folyamán több tanulságos előadást tartott az egyesület.

A tisztujtás a következőképen ment végbe: elnök lett Parecz Gyula dr., alelnökök Vas Sándor dr. és Posgay Lajos dr., titkár Löwinger Miksa dr., pénztáros Werner Miksa dr., választmány: Kabdebo János dr., Issekutz László dr., Institoris István dr., Kis Dávid dr., Brück Gyula dr., Wiener Gyula dr.

A választás után Hermann Ignác dr. indítványozta, hogy az egyesület olvadjon be az országos orvos-szövetség aradi fiókjába. Az indítványt, miután nem volt kitűzve a közgyűlés napirendjére, nem tárgyalták, hanem elhatározták, hogy külön, ennek megvitatására, rendkívüli közgyűlést hívnak egybe.

Mint ismeretes, nemrégiben történt Aradon hasonló egybeolvadás, mikor az országos orvosszövetség aradmegyei fiókja egyesült az aradvárosival.

— A király Budapesten. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király ma reggel hét órakor misét hallgatott a Szent-István kápolna oratóriumában, azután visszavonult lakosztályába. Tíz órakor gyalogszerrel Orseczky titkos tanácsos kíséretében, Gallé Antal főfelügyelő várkapitány vezetése mellett lement az új lovagiöltömege megtekintésére. Ép ekkor lovagolt József Ágost főherceg legidősebb fia, József Ferencz főherceg. A király örömet fejezte ki az ifjú főherceg lovaglása fölött, s az új lovarda tüzetes megtekintése után nagy meglepetéssel távozván lakosztályába tért vissza.

— Bánffy Dezső a lipótvárosi kaszinóban. Budapestről táviratozzák: Bánffy Dezső báró főudvarmestert hétfőn veszik fel a lipótvárosi kaszinó tagjai közé. Az elnökválasztás március elsején lesz s a kaszinó tagjai egyhangulag akarják elnökévé választani. Hír szerint Bánffy ma egy küldöttség előtt kijelentette, hogy ezt a tisztséget hajlandó elfogadni.

— Lónyayék Budapesten. Lónyay Elemér gróf és Stefánia főhercegnő titkári hivatala ma, mint budapesti tudósítónk táviratozza, Budapestre költözött Lónyayék budapesti palotájába, mert a grófi pár ezentúl állandóan Budapesten és Bodrog-Ulasziban fog lakni.

— A Maros hajózhatóvá tétele. Návay Lajos dr., Csanádmegye alispánja, a mint ismeretes, mozgalmat indított a Maros szabályozása és hajózhatóvá tétele érdekében. A mozgalomba bevonta az összes marosmenti hatóságokat s azok kiküldöttjeivel együtt, több értekezleten megállapították a módozatokat, a melyek mellett a hajózhatóvá tétel lehetséges volna. Ezeket a módozatokat Návay dr. memorandumba foglalta, s azt küldöttség fogja átadni e hó 9-én Darányi Ignác földmívelési miniszternek. A küldöttségben résztvesznek az érdekelt törvényhatóságok vezetői, továbbá Rónay Ernő, a nagyszentmiklósi, Kristóffy József, a nagylaki, Babó Lajos, a battonyai kerület, Salacz Gyula Arad és Lázár György dr. Szeged város országgyűlési képviselője. A küldöttség arra kéri a minisztert, hogy a dévidék lakosságának hathatós támogatására a Maros szabályozását mielőbb lehetővé tegyék.

— A belga király merénylője. Rubinót, ki Lipót belga királyt leakarta lóni, mint sürgönyzik, ma állították törvényszék elé. A vádirat felolvasása után Rubino kikelt a modern társadalom ellen, kijelentette, hogy a királyt, mint ennek a társadalomnak képviselőjét, akarta megölni. A városban nagy az izgatottság a tárgyalás alkalmából, úgy, hogy az egész rendőrség mozgósítva van.

— A galántai mandátum. Hortoványi József, a Magyar Allam főszerkesztője, a galántai kerület országgyűlési képviselője tegnap meghalt. A megüresedett mandátumra, a mint lapunknak táviratozzák, Polónyi Géza jelöltségét emlegetik.

— A nagykörut rendezése. A városhoz ma egy beadvány érkezett a nagyköruti középületek gondozóitól, melyben arra kéri a közgyűlést, hogy a Nagy-körut a kereskedelmi iskola parkjától a Bockó-utcáig aszfalt-burkolattal lássa el. A kérelem a közegészségi és közlekedési szempontokkal plauzibilisen kimutatja, hogy az ut mai állapotában, különösen annak déli fele továbbra fenn nem tartható. A kérelmet Boros Vida a reáliskola igazgatója, Burján János gimnáziumi, Szabó József tanítóképezdei és Nesnera Aladár szakiskolai igazgatók, továbbá Issekutz

László dr. a középiskolák orvosa, Haán Alajos kir. kulturmérnök, dr. Marschall Lajos, a kereskedelmi és iparkamara titkára s végül Simoy István írták alá.

— Állami zálogház Aradon. A város törvényhatóságához Edvi-Illés László bizottsági tag indítványt adott be, melyben azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a kereskedelmi minisztertől feliratban kérjen Aradra állami zálogházat, vagy legalább valamelyik állami zálogház fiókintézetének Aradra leendő kitelepítését.

— A kínai császárné halálhíre. Londonból táviratozzák, hogy egy oda érkezett távirat szerint az özvegy kínai császárné meghalt, de halálát egyelőre titkolják.

— Pável Mihály utóda. Egyik nagyváradi lap írja: Az elárvult nagyváradi gör. kath. püspöki szék betöltése iránt, mint értesülünk, a végső intézkedéseket teszi most a kormány. Pável Mihály utódát a közeli hónapokban fogják kinevezni, mint beavatott körökben tudni vélik, április havában. A püspökjelöltek sorában állandóan emlegették ez ideig Laurán Ágost nagyváradi vikárius mellett Radu Demeter lugosi püspököt s időnkint mint bevégzett tény adták hírül egyik vagy másik kinevezését. Most arról értesítenek bennünket, hogy a nagyváradi püspökségre Szabó János szamosújvári püspököt szemelték ki, akinek helyébe Laurán Ágostot szándékoznak kinevezni. Az így megüresedő szamosújvári püspökségre emlegetik még Rezey Szilviusz békésmegyei tanfelügyelőt is. Azt hisszük azonban, hogy mindez még mindig kombináció, s legvalószínűbb, hogy a kormány Laurán Ágost és Radu Demeter közt fog választani.

— Teljes vasárnapi munkaszünet. Régóta tart már az a mozgalom, mely a teljes vasárnapi munkaszünet behozatalát akarja kivívni. Most már teljes diadalt aratott e törekvés, melynek nemes volta kétséget sem szenved. Mint az A—ny írja, Láng kereskedelemügyi miniszter még e hó folyamán a hivatalos lap útján rendeletet fog kibocsátani, melylyel 1908. február hó 21-től kezdődőleg tíz évre elrendeli a teljes vasárnapi munkaszünetet. Ha e próbaidő alatt az új rend beválik, akkor törvényhozási lag fogják a gyakorlatot szentesíteni. A kereskedelemügyi kormány már hamarabbra tervezte e rendelet kibocsátását, de megakadályozta a keresztülvitelt a fővárosi nagykereskedők akciója, kik minden követ megmozgattak a tervezet ellen a kereskedelemügyi kormányzatnál.

— A dombiratosi merénylet. A szegedi kir. ügyészséghez ma érkeztek meg a dombiratosi jegyző elleni gyilkossági merénylet ügyében folytatott vizsgálat iratai. Winckler István dr. kir. ügyész, az iratokat áttanulmányozván, áttette a vizsgálóbíróhoz. Magay Lajos vizsgálóbíró, miután az iratokat átnézte, s kihallgatta a Dombiratosról kocsikon felvonult tanukat, kik a három letartóztatott alibijét szóval és írásbeli nyilatkozattal is igazolták, a gyanúsított embereknek azonnali szabadlábra helyezését rendelte el. Erről az intézkedésről értesítette a battonyai járásbírószágot és Nemess Zsigmond dr.-t, a letartóztatottak ügyvédjét. A központi vizsgálóbíró távirati értesítésére Heintz Géza battonyai albiro ma este foganatosította a szabadlábra helyezést.

— A ternovai szolgabírói hivatal átadása. A Jank János főszolgabíró lemondása folytán elárvult ternovai főszolgabírói hivatalt ma adták át Bogdánffy Béla dr. szolgabírónak, aki a választásig önállóan vezeti a járás ügyeit.

— Közigazgatási bizottságok ülései. Aradmegye közigazgatási bizottsága holnap, szombaton reggel 9 órakor, Aradváros közigazgatási bizottsága pedig délután 4 órakor tartja rendes havi ülését.

— **Pisztolypárbaj.** Ma reggel egy budai parkban pisztolypárbaj folyt le gróf *Keglevich* Odön és *Takács* Gyula megyei aljegyző között. Az előző affér során kölcsönös tettelességek is voltak, melyek után gróf *Keglevich* megbízottai: *Della Vedella* Mihály és *Tóth* Aladár kihívták *Takácsot*, ki gróf *Festetics* Sándort és *Zsembery* Istvánt nevezte meg segédeül. A megbízottak a súlyos sértésre való tekintettel fegyverbírásgra bízták a feltételek megállapítására. *Ivánka* Oszkár, *Kubik* Béla, gróf *Andrássy* Tivadar és *Rakovszky* István mint fegyverbírák *Szentiványi* Árpád elnöklere alatt kétszeri golyóváltásban állapodtak meg 30 lépés távolságról 5—5 lépés avanszsal. A párbaj során *Keglevich* használta az avanszot. A lövések nem találtak s a felek nem békültek ki.

— **Siryalázó pap.** Rómából táviratozzák, hogy *Bellaroba* esperes Civita Campomarano-ban *siryalázást* követett el, ami mindenütt kínos feltűnést kellett. Az esperes engedelmet kapott, hogy egy templom közeléből három sírból, melyek a templom nedves helyén fektettek, eltávolíthassa az eltemetett holttesteket. Ehelyett az esperes az összes 47 holttestet kiásatta és egy közös gödörbe heledobatta. *Bellaroba* espere t e miatt *letartóztatott*.

— **Uj kéntelep.** Beszterce-Naszód vármegyében kéntelep fedeztek fel, melynek gazdag kéntartalma van.

— **Hercegi botrány.** Münchenben a *Künstlerhaus* álarcosbálján nagy botrány történt. Egy kis német hercegség három ivadéka bizonyos hölgyek kíséretében jelentek meg a mulatságon, akiknek belépőjegyeik grófnók neveire voltak kiállítva. A nők feltűnő viselkedése nagy visszatetszést szült. Végre a rendező-bizottság felkérte a hercegeket, hogy vezessék ki a hölgyeket. Az alatt az egyik herceg a botrány közeledtére megszökött a többiektől. A zongorák azután eltávoztak a teremből. Érdekes, hogy az egyesület a bajor régens hercegnő védnöksége alatt áll. Frankfurtból táviratozzák, hogy a *Kleine Presse*, részletesen közli a botrányt. A rendező-bizottság mindent elkövetett, hogy lehetőleg agyon hallgassák a botrányos esetet. Az álarcok levétele után behízonnyult, hogy a hercegek kíséretői grófnók nevére kiállított meghívókat kaptak, mert sem a raját nevékre, sem névtelen meghívókat nem tudtak szerezni. A botrány után a rendező bizottság kijelentette, hogy a hölgyeknek távoznok kell. A társaság a nyilvános étkező terembe ment át, ahol reggel hat óráig folyt a tivornya. Hasonló botrány volt néhány nap előtt a művészek bálján. Ezt az esetet is agyonhallgatták.

— **Jótekonycélú adakozások.** Az *Aradi első takarékpénztár* igazgatósága tegnap tartott ülésében a közgyűlés által jótekonycélú és közhasznú célokra megszavazott 3500 korona a következőképpen osztotta fel:

Kossuth Lajos szoboralap 500 kor., Aradi polgári jótekonycélú egyesület 100 kor., Aradi izraelita jótekonycélú egyesület 100 kor., Aradi polgári jótekonycélú egyesület 100 kor., Kölcsey egyesület könyvtár alap 100 kor. Ipartestület rokkant alap 100 kor., Aradi népkönyvtára 100 kor., Aradi izraelita jótekonycélú egyesület 100 kor., Aradvárosi árvaház alap 100 kor., Aradvármegyei tiszti nyugdíj alap 100 kor., Vidéki hírlapírók orsz. szöv. aradi vál. 100 kor., Szegény tanulókat segélyező egyesület 100 kor., Első aradi betegsegélyező és temetkezési egyesület 100 kor., Kereskedelmi alkalmazottak segélyező bizottsága 100 kor., Fehérkereszt országos lelencház 100 kor., Aradi evang. egyház templomalap 100 kor., Tornaegyesület csarnok építkezésre 100 kor., Első aradi temetkezési egyesület 80 kor., Aradi evang. egyházköz. szegény tanulói 60 kor., Aradi főgymnázium és főreáliskola szegény tanulói 60 kor., Aradi *Chewra Kadischa* 60 kor., Aradi izr. kihazásítási egyesület 60 kor., Aradi 48-as honvéd egyesület 50 kor., Izraelita árvaház 50 kor., Aradi szerb szegény özvegy alapja 50 kor., Aradi kereskedők köre könyvtár alap 50 kor., Fa- és fémipari szakiskola 50 kor., Polgári leányiskola szegény alap 50 kor., Állami tanítóképző szeg. tan. seg. egyesület 50 kor., Aradi tanítótestület segély alapja 50 kor., I. Ferencz József tanítók

háza 50 kor., Aradi keresk. ifjak betegsegélyező egyesület 40 kor., Aradi zenede 40 kor., Vörös kereszt egyesület aradi fiók 40 kor., Kossuth Lajos betegsegélyező és temetkezési egyesület 40 kor., Nemzeti szövetség 40 kor., Aradvárosi felső kereskedelmi iskola ifj. segély egyesület 40 kor., Magyaradi községi magyar iskolaszék 40 kor., Mikalakai községi magyar iskolaszék 40 kor., Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyesület 40 kor., Aradi önkéntes tűzoltókar 30 kor., Aradi román tanulókat segélyező egyesület 30 kor., Első iparosok betegsegélyező és temetkezési egyesület 30 kor., Siketnéma iskola 30 kor., Aradi hivatalosok betegsegélyező és temetkezési egyesület 30 kor., Gáji önkéntes tűzoltókar 20 kor., Aradi iparosok önképző és betegsegélyező egyesület 20 kor., Aradi zsidó koma és Gemiluth egyesület 20 kor., Aradi kőmives segédmunkások önképző egyesület 20 kor., Aradkerületi iparosok rokkant és nyugd. egyesület 20 kor., Aradi magy. nyelvterj. betegség és temetk. egyesület 20 kor. Összesen 3500 korona.

— **Reformok a telefonon.** Bécsből táviratozzák, hogy *Lamm* Károly igazgató és *Ljungmann* Ernő Károly ezredes svéd feltalálók olyan javításokat tettek a telefonon, melyek fölöslegessé teszik a kagylót és a telefont hordhatóvá teszik. A *Schneker* művek most megvették a szabadalmat.

— **Eltűnt ezresbankok.** A fehértemplomi takarékpénztár ismert ügyében, mint már megírtuk, az a fordulat állott be, hogy *Martin* Kristóf pénztárost letartóztatották, mert az a gyanu háramlott rá, hogy az ő kezei között veszett el az öt darab ezresbanko. Mint egy fehértemplomi lap jelenti, a pénztárost bizonyítékok hiányában immár *szabadlábra helyezték*.

— **Humberték adóssága.** Mint egy párisi sürgöny jelenti, a Humberték ügyével foglalkozó vizsgálóbíró összeállította, hogy mennyi a Humberték csalásai révén csinált adósság. Ez az összeg *száztizenöt millió frankot* tesz ki.

— **Letartóztatott kereskedő.** *Weisz* Izsák szatmári kereskedő négy héttel ezelőtt Budapesten nagymennyiségű árut rendelt és alig hogy azokat megkapta, az árut részint elzálogosította, részint pedig elrejtette és ennek megtörténte után fizetésképtelenséget jelentett. A budapesti hitelezők ennek folytán megbízták dr. *Herefeld* Samu budapesti ügyvédet, hogy adós ellen család miatt fenytő feljelentést adjon be, melynek alapján a szatmári törvényszék vizsgálóbírája *Weisz* Izsákot tegnap délután vizsgálati fogságba helyezte.

— **Elt 107 évet.** A múlt hó utolsó napján egy 107 éves asszony halt meg Győrött. Ozv. *Adler* Simonné szül. *Neumann* Julia volt a neve s jó módu család állja körül ravatalát. 1795-ben született Davecsereben s férjével, ki tekintélyes terménykereskedő volt, 1822-ben telepedtek le Győrben; érdekes, hogy ők voltak az első zsidók ezen városban. Házasságából 4 gyermeke származott, kik közül három 30—40 éves korában elhalt, a negyedik s a legfiatalabb most 70 éves. A legidősebb leánya 87 éves volna. Az elhalt nő *Matuzsálemnek* 15 unokája és 15 dédunokája maradt. Az unokák közül a legidősebb is 50 éves már. Dacára az előrehaladt rendkívüli kornak, ez a nő lelki épségét a legutolsó pillanatig megtartotta. Érzékei is épek maradtak, jól hallott, sőt még telefonon is gyakran beszélgetett. Két héttel ezelőtt elesett, lábát törte és akkor rohanta meg a végelgyengülés. A három század eseményeinek elhunyt tanuját vasárnap d. u. 8 órakor temették Győrött nagy részvétellel.

— **A kicserélt fejlap.** Marosvásárhelyről írják ezt a furcsa történetet. Két asszony feküdt betegen a marosvásárhelyi kórház egyik szobájában. Az egyik a múlt héten meghalt. Az ápolónő a halott asszony *fejlapját* levette helyéről, bevitte az irodába, az iroda főnöke pedig elküldte az anyakönyvi hivatalba. Itt kiállították a halotti anyakönyvi kivonatot s kórház értesítette az asszony urát, hogy felesége tegnap elhalt s tekintettel szegénységükre, a temetéséről is történt gondoskodás. Az asszonyt

koporsóba helyezték s csak éppen a bánatos férj érkezésére vártak. A falusi ember a temetés napjára be is érkezett, feleségét ki is kicserélte a temetőbe s könnyes szemekkel hazament. És most következik a fordulat. A szegény falusi ember felesége egy hétre hazaállított, teljes jó egészségben. Az atyafit a guta környékezte, jajgatott, ordított, összegyűjtötte a falu népét, hogy az eltemetett felesége feltámadott. A szegény asszony nem tudta mire vélni a dolgot, míg aztán nagy későre kitudódott, hogy tulajdonképpen nem ő halt meg, hanem a szomszédos ágyban fekvő asszony s az ápolónő tévedésből *kicserélte a fejlapjukat*. A falusi ember csak akkor nyugodott bele a dologba, midőn ezt a furcsa históriát a kórházban is megerősítették.

— **Éhínség Norvégiában.** Hamburgba érkezett jelentések szerint, mint sürgönyzik, Norvégia északi részében óriási éhínség uralkodik. *Dukasjarki* városban 300 ember halt meg rövid idő alatt éhség miatt. A lappok között szintén óriási a nyomor. A kormány sürgős intézkedéseket tett a nyomor enyhítésére.

— **Lopás sörözés közben.** *Dalos* József aradi hitközségi szolga feljelentette a rendőrségen *Gavriluc* Nucu foglalkozás nélküli szolgát, hogy 39 korona pénzét ellopta. Egy szatócs üzletben együtt söröztek s e közben *Gavriluc* kivette *Dalos* mellényzsebéből a pénzt. A rendőrség a tolvajt megtalálta s meg volt nála a pénz is. *Gavriluc* beismerte tettét, de azzal védekezett, hogy *Dalosnak* szolgálatakat tett s ez nem fizetett neki. Így azután arra határozta el magát, hogy kiveszi a pénzt a zsebéből.

— **Sikkasztó pénztárolási szolga.** A budapesti főkapitányságon, mint sürgönyzik, tegnap délután megjelent a *Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesület* ügyésze és feljelentést tett az intézet egyik alkalmazottja ellen sikkasztás miatt. *Kovács* Lajos, a *Pesti Hazai Takarékpénztár* szolgája, az intézetnek a Fő-ut 10. szám alatt levő házában házmester volt és mint ilyen követelte el a sikkasztást. Február elsején a házbért összeszedte a lakóktól és 2460 koronát abból elsikkasztva, megszökött. *Kovács* Lajos budapesti születésű, 40 éves nős ember, aki családját a legnagyobb nyomorban hagyta hátra.

— **300 gyermek kitüntetése.** Érdekes mozgalom indult meg tavaly Budapesten, hogy az iskolás gyermekeket szabad óráikban a virágneveléssel foglalkoztassák. Ezen nagy jelentőségű eszme lelkes előharcosa *Mauthner* Odön cs. és kir. udvari magkereskedő, ki már 1901-ben több ezer növényt osztott ki továbbnevelésre gyermekek közt, most pedig díszes érmevel díjazta mindazokat, kik a legjobban nevelt és ápolat virágokat mutatták be. Mint értesülünk, a héten ismét 5000 cserép jácintot osztott ki közöttük *Mauthner* Odön, kiknek a kertészet terén már annyi áldásos és szép közhasznú intézmény létrejöttét köszönhetjük. *Mauthner* nemcsak az ő ismert áldozatkészségével, hanem magvainak kitűnő minősége révén is raszolgált az általános elismerésre és büszkén vállalhatjuk, hogy Európa három elsőrangú és legnagyobb magkereskedőinek egyike *Mauthner* Odön. T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk legujabban megjelent igen gazdag tartalmu képes magárjegyzékét, melyet szívesen ingyen küld az érdeklődőknek.

— **A perlekedő gyerek.** Londonban, az egyik kerület rendőrbírósa előtt, a következő jelenet játszódott le:

Egy tizenkétéves fiucska panasztételre jelentkezett.

Bepanaszolta az atyját, mert rosszul bánt vele és rágalmozta. Azt mondta, hogy testvérével szemben gorombán viselkedett. Kérte, idézzék meg őt és atyját tárgyalásra.

— Az idézésnek két chilling az ára, — mondja a bíró. Nem kaphatnám meg egy shillingért, bíró ur? mert én még csak tizenkétéves vagyok. — Nem! Nem lehet itt alku-dozni. A fiucska szomorúan távozott. Mindenki azt hitte, hogy ezzel a tragikus ügy befejezést nyert. Azonban alig egy óra elteltével vigan

tért vissza a kis panaszos és átnyújtotta a bírónak a két shilling idézési díjat és mivel az angol törvények szerint forma szerint történt a följelentés, a bíró kénytelen volt megidézni az apát is, aki csakugyan megjelent vádlott gyanánt a kis panaszos kíséretében.

— Hát már többször rosszul bánt veled az atyád? — kérdi a bíró.

— Nem, — most először.

— Azt rosszul tette, — felelt a bíró. —

Kimondom az ítéletet. Kötelességévé teszem az atyádnak, hogy hazaérkezésetek után atyád jól elverjen. Az apró panaszos sirva fakadt a nem várt ítéleten. A bíró végül megkérdezte tőle:

— Mondd csak, fiacskám, hát kitől tanultad te a pörlekedést?

— Hát az atyámtól!... Ő pöröl mindenkit... mindenért, hát gondoltam, nekem is szabad öt bepanaszolnom.

— **Halászkok szerencsétlensége.** Chicagóból táviratozzák: A *Tribune* jelenti Bay Cityből (Michigan), hogy a Saginaw-öbölben kedden éjjel a vihar leszorította a jeget, a melyen 40 halász élt összetakolt kunyhókban. Azóta semmit sem látni a kunyhókból és lakóikból. Két emberről tudják, hogy vízbefultak. Nem igen hiszik, hogy a többiek megmenekültek volna.

— **A villamosság hatása a növényzetre.** Az *English Mechanic* című szaklap az elektromosságának a növényzetre gyakorolt befolyását tárgyalja. A kísérleteket éjjel végezték ivlámpákkal, rávetítvén az erős fényt különböző növényekre. Tíz évi folytonos próbálgatás azonban semmi különös eredményre nem vezetett. Legujabban Semlim Lemstrom finnországi tanár még tovább ment, amennyiben az áramot egyesesen az élő növényeken vezette keresztül. A kísérletnek nagy sikere volt, mert fák, bokrok gyors növekedésnek indultak. Dr. Cook Cliffonból még előbbre haladt egy lépéssel. Ő egy kert egész talaját elektromos drótvezetékkel hálózta át. A virágfakadás, gyümölcstermelés erre csodálatos bőséggel és gyorsasággal indult meg. A gabona-szemek elektromozás is kitűnő hatásának bizonyult a termésre nézve. Nemcsak a mennyisége, hanem a minősége is nagyon megjavult. Amikor a környékbeli parasztok meghallották a dolgot, mindnyájan vékaszámbra hordták Cook laboratóriumába a gabonát. Hogy lesz-e ennek a módszernek eredménye, azt az ideai termés fogja megmutatni.

— **Porter jó minőségű cipői városunkban** bizonyára azon árucikkek közé tartoznak, a melyek a legkelendőbbek. Ritkaságnak mondható, hogy egy gyártmány oly gyorsan megtalálta az útját a közönséghez, mint a Porter cég által forgalomba hozott lábbelik. Páratlan elterjedésük a jó minőségre, a tiszta munkára és különösen a jó szabásra vezethető vissza, mely tulajdonságokat a Porter-cipők különös érdeméül kell tudnunk. A mai világban, bizony szép dolog, midőn egy kereskedő szakadatlanul a közönség kielégítésére törekszik és soha egy hajszálnyira sem tágit a helyes iránytól! Porter Vilmos Nagy Aruháza teljes mértékben szolgál rá a közönség pártfogására, melyet ritka mértékben élvez.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **§ Vádirat Mahelka ellen.** Az aradi ügyészség ma adta ki vádiratát *Mahelka* Károly, volt aradi adóellenőr ellen, kit az ügyészség két rendbeli sikkasztás miatt vádolt. A vádiratot különben már néhány nappal ezelőtt részletebben közöltük.

Az erdőhegyi gyilkos vád alatt.

(A vádtanács döntése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Erdőhegy községben hosszú idő óta valami határperpet folytatott egymással *Pálfy* Lajos gazdaember és egy *Biró* Sándor nevű csősz, aki *Braun* fakereskedőnél volt alkalmazásban.

A pereskedő felek szomszédosok voltak, s a viszony közöttük mind ellenségesebbé vált. Az elmúlt nyáron, június 8-áról másnapra virradó éjjel *Pálfy* Lajos, mikor már javában aludt, zajt hallott az udvaron.

Főlkelt és magához véve revolverét, kiment az udvarra, a hová utána ment a fia is. *Pálfy* a sötétben észrevett egy alakot, akit nem tudott megismerni. Peres szomszédja, *Biró* Sándor csősz volt ez az alak. *Pálfy* rákiáltott, hogy álljon meg, de az megállás helyett futásnak eredt.

Pálfy és fia ekkor üldözni kezdtek és még az udvaron el is fogták. Ekkor ökölharc fejlődött ki közöttük. Ennek során *Biró* felkapott egy vaskampót, mely a földön hevert a szalmakazal mellett.

Ezzel rá akart sujtani *Pálfy* fiára, — de az, mielőtt a vaskampó a fiatal *Pálfy*t érintette volna, *revolveréből ötször rálőtt Biróra, aki rögtön meghalt.* *Pálfy* önként jelentkezett a községi előljáróságnál, mely az esetet bejelentette a hatóságoknak.

Pálfy Lajos ellen az aradi törvényszék gyilkosság büntette miatt indított eljárást, mert a nyomozás elején történt kihallgatásokból a nyomozó hatóságok azt hitték, hogy előre megfontolt gyilkosságról van szó.

Pálfy Lajos ügyvédet vallott *Sugár* Jenő dr. személyében, aki a vádirat ellen, mely gyilkosság miatt kéri *Pálfy*t vád alá helyezni, kifogásokat adott be.

Az aradi törvényszék vádtanácsa ma délután foglalkozott az ügygel és *Pálfy* Lajost erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésért helyezte vád alá, szóval enyhített a *Pálfy* emelt vád szigorán. Kimondta a törvényszék, hogy *Pálfy* az erős felindulást, melynek hatása alatt az emberölést elkövette, maga okozta.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Az új-aradi takarékpénztár közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6

Az új aradi takarékpénztár f. hó 1-én délután tartotta 33. évi rendes közgyűlését, melyre nagy számban jelentek meg a részvényesek, hogy a lefolyt üzleti év eredményéről megőződést szerezzenek, egyben osztatlan bizalmuknak adjanak kifejezést, az intézet vezetői iránt.

Netter Márton, a közgyűlés vezetésére megválasztott elnök igazgató lendületes szavakban üdvözlöi a megjelent részvényeseket, egyben jelenti, hogy a közgyűlés alapszabályszerűen meghirdettetett. A közgyűlés előtt 40 részvényes 450 részvényt deponált 374 szavazat képviselőiben. Elnök előterjesztésére a közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésére dr. *Hemmen* János intézeti ügyész; hitelesítésére pedig *Csalogovics* Nándor és *Philipp* János részvényeseket kérték fel. A közgyűlés megnyitásával egyidejűleg elnök jelenti, hogy a lefolyt üzleti év eredménye, a kedvezőtlen gazdasági viszonyok dacára igen kedvező a részvény szelvények f. hó 3 től 30 koronával váltatnak be, de a tartalék-alap és a többi alapok is; nevezetesen pedig az intézeti tisztviselők nyugdíjalapja szép összeggel gyarapodott, mivel határozatilag kimondatott, hogy az 1902. évi üzletév eredményéből elővezetett 3000 koronából 1000 korona ezen alapba visszahatólag átutaltassék.

Az intézet összforgalma 16 200 963 korona 40 fillér. Az évi mérleg szerinti tiszta nyereség 54.453.56 kor. volt. A felügyelő-bizottság ama jelentése, hogy az intézetnek ugy könyvelése, mint pénzkezelése körül a legnagyobb rendet konstataulta tudomásul vétetett.

Netter Márton köszönettel fogadja a részvényesek köréből nyilvánított elismerést és határozatilag kimondja, hogy a közgyűlés az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentését, valamint a mérleget is a felosztási javaslatot egyhangulag elfogadja és a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadja.

A gyűlésen a következő részvényesek vettek részt:

Ander Mihály, *Berthe* György, *Csalogovics* Nándor, *Dengl* Ferenc, *Fock* Antal, *Frank* András, *Fehér* Ferenc, *Gangl* Andor, *Gammer* Lipót, *Hartman* Lőrinc, *Hartman* Adám, *Dr. Hemmen* János, *Herold* Rezső, *Hesz* József, *Hartman* Lipót, *Herold* Antal, *Herold* Alajos, *Hesz* Antal, *Kohn* József, *Hartman* Adám, ifj. *Klug* Miklós, *Kling* Lőrinc, *Klug* József, *Lambert* Ferenc, *Netter* Márton, *Pfeiffer* Péter, *Philipp* János, *Philip* József, *Philipp* Ferenc, *Princ* Fiedl, *Pommersheim* János, *Smolensky* Antal, *Schäffer* Béla, *Schork* Márton, *Feichert* János, *Wagner* József, *Wagner* Nándor *Zimmer* József.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 6.

Tavaszi időjárás uralkodik.

Reggelre ugyan megfagy, de délre ismét kierged az idő.

Csekély vételkedv mellett elkelt 8—900 métermázsa buza és 500 métermázsa tengeri, silány napi ár mellett.

Mai gabona-árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.10—7.20.

Buza közép 7.00.

Tengeri 4.85—5.00.

Rozs névleges jegyzés 5.70—5.80.

Arpa névleges jegyzés 5.30—5.50.

Zab névleges jegyzés 5.40—5.60.

Az irányzat lanyha.

— **Az aradi közuti vaspálya és teglgyár részvénytársaság** forgalmi kimutatása 1903. január 16-tól 31-ig. Személyszállítás 1903. január 16-tól 31-ig 12903 személy, bevétel 3499 korona 40 fillér, 1902. január 16-tól 31-ig 14042 személy, bevétel 3607 korona 50 fillér, 1903. január 1-től január 31-ig 27952 személy, bevétel 6431 korona — fillér, 1901. január 1-től január 31-ig 29358 személy, bevétel 6586 korona 60 fillér. Teherszállítás 1903. január 1-től 31-ig 1920880 klg., bevétel 2113 korona 60 fillér, 1902. január 16-tól 31-ig 1479860 klg., bevétel 1607 korona 12 fillér, 1903. január 1-től január 31-ig 3851590 klg., bevétel 4286 korona 97 fillér, 1902. január 1-től január 31-ig 2670470 klg., bevétel 2821 korona 97 fillér.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, február 6.

Magyar aranyárjádék 4%	131.—
Magyar koronajárjádék 4%	99.70
Magyar arany 4%	93.80
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	99.75
Magyar italmegváltási kötvény	—
Norvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	201.50
Tízszabályozási és szegedi kölcsön	181.50
Csátrák papírjádék	100.50
Csátrák járadék ezüst	100.50
Csátrák járadék arany	121.—
Koronajárjádék	101.50
1860-iki államsorsjegyek	158.50
Csátrák-magyar bankrészvény	1595.—
Magyar hitelbankrészvény	745.—
Csátrák hitelbankrészvény	698.50
Csátrák-magyar államvasút	698.50
10 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.10
London	239.82
Paris	95.40
30 márkás arany	23.41

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetések felvételét a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cseledek kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 filléért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

Intelligens nő,

ki a háztartás minden ágában tökéletes jártassággal bír, házvezetőnőnek ajánlkozik szerény feltételek mellett. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába kéretnek „Szerény” jelige alatt. 356

Két fiatal ember

keres a belvárosban egy vagy két különbejáratu butorozott szobát, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Lakás” jelige alatt kéretnek. 366

Egy magányos házat

5 szobával és kerttel május 1-ére a belvárosban bérbe vennék! Bővebbet a kiadóhivatalban. 334

A Szabadság-tér

közvetlen közelében egy 5 szobából álló lakás, összes mellékhelyiségeivel, esetleg istálló használatával is, május hó 1-től kiadó. Bővebbet Róth József szállító, Eötvös-utca 3. sz. 360

Wesselényi-utca 50.

sz. a. egy utcza és több udvari lakás május 1-től kiadó. Bővebbet a ház mesteraél ugyanott.

Cataniai vérpiros faj édes narancsok

100 darab 4, 5 és 6 korona.

Friss érkezés hetenként.

Vegyes Giardinettek, Csokolád Crème és Fandart bombonok friss készletben. Legkittünőbb Canek, Cuba, Ceylon, Mocca, Gyöngy, Java kávékat legolcsóbban ajánlja

DÜRR GUSZTÁV

csemege-kereskedése 350

Arad, a városházzal szemben.

Zálogcéduákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszerárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árrban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA
Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Salacz Gyula-utca 2. számú házban

egy üzlethelyiség

1903. május hó 1-től.

kiadó.

Bővebbet Kossuth-utca 7. sz. 348

Aki jó és szép cipőt akar az készítse cipőit

Seelinger M. Andor

uri és női minta cipézetében

Szabadság-tér 4. (Pözl-kávéház mellett.)

Készít legújabb divat szerint és 16-18-10 lábakra 134

(Orthopäd) gyógy-cipőket.

Csak 5 korona

4 1/2 klg. igen finom, a préselésnél megsérült

Toilette-szappan

különböző finom illattal. A szétküldés utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében történik. Spitzer A. Wien, IV/1 Kettenbrückengasse No. 12/A. 2741

Allein echter Balsam aus der Schutzensal-Anstalt für A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Miért szenved ön?

ha biztos kilitása van a gyógyulására minden még oly régi seb is meggyógyul és mentve lesz minden fájdalmas műtétől, ha

Thierry Adolf egyedül valódi

CENTIFOLIA KENŐCSOT

használja kiváló hatással sebek gyógyulására és fájdalmak enyhítésére fellímulhatatlan. A valódi Centifolia szappan alkalmazható: mellfajás ellen gyermekágyasoknál, a tejáradat csökkenésénél, mellkeményedésnél, csúzos állapotoknál, nyílt sebeknél, dagadt lábknál és csontszu ellen vágás, szúrás, lösebek és ütéseknél, gonyedékes sebek, Carbunkulus és minden égési sebek ellen. Fagyos testrészeknél, fekvés által előidézett sebeknél, betegknél, gyermeksebeknél stb.

THIERRY A. gyógyszerész balsam és centifolia kenőcse.

Ezen két gyógyszerünkben utólrhetetlen szer nincs kitéve megromlásnak, hanem ellenkezőleg, mentől régebbek, annál értékesebbek és hatásosabbak, ugyisint nem szenvednek sem a fagytól, sem a forróságtól, miért is minden időben alkalmazhatók. Csaknem mindig eredményt és segítséget hoznak, mindenesetre azonban, hogy nem szabad hamisítványokhoz, vagy érték- és hatástalan ugynevezett potaszerekhez nyulni, mely csak csalással, pénzkidobás, hanem tartásuk magukat ezen két régóta bevált, olcsó, megbízható s a mellett teljesen ártalmatlan, világírít szerekekhez, melyeket, minden háznál készletben kellene tartani. Ahol nem kapható a valódiság minden ismertetőjével, rendeljük egyszerűen direkt a következő czimre:

THIERRY (A.) gyógyszerész védangyal-gyógyszertára Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Budapesti főraktár: Török J. gyógyszerterében, Király-utca. Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerterében és Bécsben Brády C. gyógyszerésznél. 2714/III.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XIII-ik rendes közgyűlését

1903. évi február hó 22-én d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Az alapszabályok 75. és 80. §-ai értelmében felügyelő-bizottság és két választmányi tag választása.
3. A részvényesek netaláni indítványai.

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókin-tézeteinél Makón és Pécskán még le nem járt szelvényeivel együtt, letételtett.

Aradon, 1903. február 1-én.

Legjobb bevásárlási helye mindennemű

illatszerek, szappanok, fogkefék, fogporok, fogpasztak, szárvizek, hölgyporok, arczcremek, arczvizek, hajszeszkek, szivacsoknak.

Szép fogak!

csakis

DENTOLIN

fog creme

használatával által nyerhetők.

Egyszeri használat után mindenki megkedveli.

Egy tubus 50 fillér.

A legmegbízhatóbb minőségekben

mindennemű

ORVOS-SEBÉSZI

és

SZÜLÉSZETI

kötszerek.

LEGOLCSÓBB ÁRAKI

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése ARADON. 37

ARADMÉGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR.

Vagyon.

Mérleg-számla 1902. évről.

Teher.

	Összeg					Összeg			
	Korona	fil.	Korona	fil.		Korona	fil.	Korona	fil.
Pénztár álladék			332,759	08	Részvénytőke			600,000	—
Váltó tárcza:					Rendes tartalék-alap	800,000	—		
Leszámított váltó álladéka	7,312,649	56			Rendkívüli tartalék-alap	174,864	14		
Visszeszámított váltók	449,572	90	6,863,076	66	Záloglevél biztosítéki-alap	500,000	—		
Ingatlan kölcsönök			1,798,199	—	Árfolyam különbözeti tartalék-alap	29,594	58		
Záloglevél kölcsönök			2,853,024	83	Ingatlanértécsökkenési tartalék-alap	15,000	—	1,519,458	72
Előlegek értékpapírokra			143,431	—	Tisztviselői nyugdíj-alap			144,061	99
Előlegek folyó-számlában értékpapírokra és bekebelezett kötvényekre			3,019,104	73	Betétek könyvecskékre	10,770,371	70		
Előlegek árúkra			796,050	23	Dániel Gergely alapítvány	2,662	44		
Máspénzüzeteknél elhelyezett tőkék			261,342	24	Neuman Ede alapítvány	10,413	65		
Záloglevél biztosítéki alap értékpapirjai:					Betétek folyó- és check-számlán	1,165,397	87	11,948,845	66
80.000.— K. 5% Kisbirt. orsz. földh. int. zlg. ... á 100.—	80,000	—			Hitelezők:			64,289	27
25.000.— o. é. frt 4 1/2% Kisbirt. orsz. földh. int. zlg. ... á 97.50	48,750	—			Forgalomban lévő 4 1/2% záloglevelek	2,477,300	—		
378.700.— K. 4% magy. korona járadék á 96.—	363,552	—			Forgalomban lévő kisorsolt 4 1/2% záloglevelek	45,900	—	2,523,200	—
50 drb. 4% m. jelz. hitel bank nyer. kötv. á 116.50	11,650	—	503,952	—	Hátralékos tőke kamat adó			22,137	04
Záloglevél készlet:					Fel nem vett osztalékok	650	—		
159.400.— K. 4 1/2% záloglevél á 97.50			155,415	—	Fel nem vett záloglevél szelvények	6,043	50	6,693	50
Értékpapír készlet			244,768	40	Előre felvett kamatok	103,837	61		
Ingatlanok			142,800	—	Átmeneti kamatok (zálogleveleknél)	35,451	—	139,288	61
Tisztviselői nyugdíj-alap értékpapirjai:					Nyereség egyenleg:				
20 drb. Aradmegyei takarékpénztári részvény			32,000	—	Áthozat 1901. évről	14,665	51		
Leltár álladék	8,216	—			1902. évi tiszta nyereség	206,047	31	220,712	82
leírás	1,216	—	7,000	—					
Hátralékos kamatok			35,764	42					
			17,188,687	61				17,188,687	61

Aradon, 1902. évi december hó 31-én.

A könyvelésért:

Ring Géza, s. k.
ügyvivő-igazgatóFodor Gyula, s. k.
titkár és czégszervező.

Mategowsky Károly, s. k.

Bing Vilmos, s. k.
igazgatósági elnök.Herzel Bernát, s. k.
igazgató.ifj. Kintzig János, s. k.
igazgató.Neuman Samu, s. k.
igazgató.Wadowsky Gusztáv, s. k.
igazgató.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, azt helyesnek s tökéletesen rendben levőnek találtuk.
Arad, 1903. évi január hó 16-án.

Dániel László, s. k.
felügy. biz. elnök.Lilienberg Sándor, s. k.
felügy. biz. tag.Sarlot Domokos, s. k.
felügy. biz. tag.Fuchs Ignác, s. k.
felügy. biz. póttag.

Az „Aradmegyei Takarékpénztár“ felügyelő-bizottságának jelentése az 1902. évi mérleghez.

Tisztelt közgyűlés!

Van szerencsénk a t. közgyűlésnek jelenteni, hogy a reánk ruházott feladatnak hiven megfelelve a lefolyt 1902. évben is éber figyelemmel kísértük az Aradmegyei takarékpénztár ügyvitelét; ismételten megvizsgáltuk a pénztárakat, az értékkönyveket, az okmányokat, és a könyvvezetést, miáltal állandóan tudomással birtunk az intézet ügyeinek szabályszerű, pontos menetéről, valamint meggyőződést szereztünk arról a példás rendről, mely az ügykezelés minden ágában uralkodik.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1902. évi mérleget beható vizsgálat alá vettük, tételenkénti rovincsolás útján összegeztettük azt és az annak kiegészítését képező könyvviteli kivonatokat a vonatkozó okmányokkal és az üzleti könyvek bejegyzéseivel, az összes értékek álladékat pedig darabonkénti leltározás útján állapítottuk meg.

Megnyugvással jelenthetjük tehát a t. közgyűlésnek, hogy

Az Aradmegyei takarékpénztár felügyelő-bizottsága:

Dániel László, s. k.
felügy. biz. elnök.Lilienberg Sándor, s. k.
felügy. biz. tag.Sarlot Domokos, s. k.
felügy. biz. tag.Fuchs Ignác, s. k.
felügy. biz. póttag.

az intézeti alapszabályok és a kereskedelmi törvény rendelkezései minden tekintetben érvényre jutottak, továbbá, hogy a bemutatott 1902. évi „Mérleg-számla“ adatai az intézet valószínűségi vagyoni állapotát tüntetik fel és hogy a „Veszteség és nyereség számla“ szerint kimutatott 206.047 korona 31 fillér tiszta nyereség az 1902. évi valószínűségi eredményt képviseli úgy, hogy az 1901. évről áthozott 14.665 korona 51 fillér nyereség elővitellel együtt helyesen számol be az igazgatóság 220.712 korona 82 fillérnyi összes tiszta nyereség felől.

Mindezek alapján hozzájárulunk az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatóságának jelentéséhez, valamint a 220.712 korona 82 fillérnyi tiszta nyereség mikénti felhasználása iránti javaslatához, melyet elfogadásra ajánlunk a t. közgyűlésnek.

Végül a magunk részére kérjük és az igazgatóság működésére nézve indítványozzuk, hogy a szokásos felmentvényt megszavazni méltóztassék.

Kelt Aradon, 1903. évi január hó 26-án.